

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA
V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Přestupky podle zákona o ochraně přírody a krajiny

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Dominika NEDVÍDKOVÁ**
Osobní číslo: **R17M0095P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Přestupky podle zákona o ochraně přírody a krajiny**
Zadávající katedra: **Katedra správního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Vymezení základních pojmů
3. Právní úprava ochrany přírody a krajiny podle zákona č.114/1992 Sb.
4. Deliktní odpovědnost na úseku ochrany přírody a krajiny
5. Přestupky na úseku ochrany přírody a krajiny
6. Odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů
7. Orgány ochrany přírody v oblasti uplatňování odpovědnosti za přestupky
8. Závěr
9. Seznam literatury a dalších použitých pramenů

Rozsah diplomové práce: **50**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

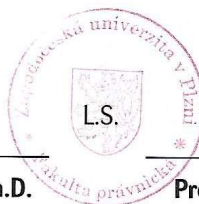
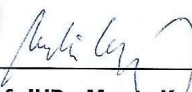
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- Zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád
- Jelínková, J., Havelková, S. Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí, 2.vydání, Praha: C.H.Beck, 2021
- Kopecký, M.: Správní právo, obecná část, 2.vydání, Praha: C.H.Beck, 2021
- Stejskal, V. Komentář k zákonu o ochraně přírody, 1.vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2016
- Vomáčka, V. a kol. Komentář k zákonu o ochraně přírody a krajiny, 1.vydání, C.H.Beck, Brno 2018

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.**
Katedra správního práva

Datum zadání diplomové práce: **30. června 2021**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Martin Kopecký, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 4. října 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma Přestupky podle zákona o ochraně přírody a krajiny jsem vypracovala samostatně. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu pramenů a literatury.

Plzeň, březen 2022

.....

Nedvídková Dominika

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. JUDr. Vojtěchu Stejskalovi, Ph. D. za odborné vedení práce, za jeho rady a připomínky, kterými přispěl k vypracování této práce a také za jeho vstřícný přístup. Mé velké poděkování náleží také mé rodině, která mě podporovala po celou dobu studia.

Obsah

Přehled použitých zkratk

Úvod	1
1. Vymezení základních pojmů	3
1.1. Přestupek.....	3
1.2. Správně-právní odpovědnost	5
1.3. Příroda a krajina.....	5
1.4. Ochrana přírody a krajiny	6
1.5. Vymezení základních pojmů podle ZOPK.....	7
1.5.1. Významný krajinný prvek.....	7
1.5.2. Krajina	9
1.5.2.1 Definice krajiny podle ZOPK.....	9
1.5.2.2. Definice krajiny podle Evropské úmluvy o krajině.....	9
1.5.3. Planě rostoucí rostlina	10
1.5.4. Živočich.....	10
1.5.5. Živočich odchovaný v lidské péči	11
1.5.6. Zvláště chráněná část přírody	11
1.5.7. Dřevina rostoucí mimo les	12
1.5.8. Paleontologický nález.....	12
1.5.9. Natura 2000	13
1.5.10. Záchranná stanice	13
2. Právní úprava ochrany přírody a krajiny podle zákona č. 114/1992 Sb.	15
2.1. Obecně k právní úpravě ochrany přírody a krajiny	15
2.2. Historický vývoj právní úpravy ochrany přírody a krajiny	17
2.3. Zákon č. 114/1992 Sb.	19
2.3.1. Prováděcí podzákoné předpisy k ZOPK	22
2.3.2. Novelizace ZOPK.....	23
2.3.2.1. Protiinvazivní novela.....	23
3. Delikt ní odpovědnost na úseku ochrany přírody a krajiny	25
3.1. Právní úprava delikt ní odpovědnosti	26
3.1.1. Odpovědnost FO za přestupek	27

3.1.2.	Odpovědnost právnické osoby	28
3.1.3.	Odpovědnost podnikající fyzické osoby	29
3.2.	Deliktní odpovědnost podle ZOPK	30
3.2.1.	Nápravná opatření podle ZOPK.....	30
3.3.	Subsidiarita trestní represe.....	32
4.	Přestupky na úseku ochrany přírody a krajiny	33
4.1.	Přestupky fyzických osob dle § 87 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny	34
4.1.1.	Přestupky podle § 87 odst. 1 ZOPK.....	34
4.1.2.	Přestupky podle § 87 odst. 2 ZOPK.....	39
4.1.3.	Přestupky podle § 87 odst. 3 ZOPK.....	42
4.2.	Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob dle § 88 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.....	44
4.2.1.	Přestupky podle § 88 odst. 1 ZOPK.....	44
4.2.2.	Přestupky podle § 88 odst. 2 ZOPK.....	46
5.	Odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů	48
5.1.	Prokázání původu	50
5.2.	Odebrání	51
6.	Orgány ochrany přírody v oblasti uplatňování odpovědnosti za přestupky.....	53
6.1.	Obecní úřady obcí s rozšířenou působností	53
6.2.	Krajské úřady.....	54
6.3.	Agentura ochrany přírody a krajiny.....	54
6.4.	Správy národních parků.....	54
6.5.	Česká inspekce životního prostředí	55
6.6.	Ministerstvo životního prostředí.....	56
6.7.	Stráž přírody	57
Závěr.....	.....	59
Resumé	.....	62

Přehled použitých zkratk

ZOPK	Zákon o ochraně přírody a krajiny
PřesZ	Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
VKP	Významný krajinný prvek
EU	Evropská unie
ČHS	Český horolezecký svaz
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IUCN	Světový svaz ochrany přírody
OSN	Organizace spojených národů
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
ZCHÚ	Zvláště chráněné území
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
FO	Fyzická osoba
PO	Právnícká osoba
ČR	Česká republika
LZPS	Listina základních práv a svobod
NSS	Nejvyšší správní soud
TZ	Trestní zákoník
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic

Úvod

Za téma své diplomové práce jsem si vybrala „Přestupky podle zákona o ochraně přírody a krajiny“. Výběr tématu nebyl jen tak náhodný. Už od malička jsem byla vedena ke vstřícnému přístupu k přírodě, k pečujícímu vztahu ke zvířatům, a celkově k harmonizaci s životním prostředím, a proto mne toto téma ihned nadchlo.

Problematika je zajímavá nejen pro mě, ale i pro spoustu dalších lidí, protože si lidé čím dál více uvědomují, jak je příroda důležitá pro samotnou existenci člověka. Interesantní toto téma také dělá fakt, že ochrana přírody a krajiny je čím dál více mediálně propagovaná. Stále častěji se setkáváme v novinách, na internetu či v jiných informačních systémech s případy, kdy lidé například zasahují a nedovoleně mění či ruší dochovaný stav přírody, nejčastěji prováděním stavebních prací, nebo ničí či poškozují památné stromy, nebo jakékoliv jiné dřeviny. I když se o přestupcích proti přírodě hovoří více než dříve, dle mého názoru by veřejnost mohla být informována více o tom, jaké chování přírodu ohrožuje. Ačkoliv se o zásazích proti přírodě diskutuje velice četně, problém tkví v tom, že si lidé častokrát protiprávnost svého jednání vůbec neuvědomují. Právě v tomto spatřuji potřebnost právního zakotvení přestupků proti přírodě a krajině.

Je nežádoucí, aby si lidé uvědomili potřebnost přírody a krajiny. V sankcích a trestech uložených za spáchání přestupku podle zákona o ochraně přírody a krajiny spatřuji jakési upozornění pro společnost, že i takové jednání, zasahující do přírody a krajiny, je častokrát trestáno přísněji, než by kdo řekl. Společnost do přirozeného stavu přírody a krajiny zasahuje jak úmyslně, tak neúmyslně. Prakticky nulová možnost navrátit poškozenou přírodu v předešlý stav zdůrazňuje skutečnost, že nadměrné zatížení a poškození přírody může mít fatální důsledky nejen na životy lidí, ale i všech dalších živých organismů. A právě v tomto spatřuji velikou důležitost ukládání přestupků za narušení normálního fungování přírody a krajiny.

Cílem mé diplomové práce je provést deskripci a analýzu právní úpravy odpovědnosti za přestupky podle zákona č. 114/1992 Sb. Diplomová práce je koncipována jako analýza předmětného zákona o ochraně přírody a krajiny, prolínající se s bohatou soudní judikaturou odkazující na dané téma. Ačkoliv téma zasahuje nejvíce do zákona o ochraně přírody a krajiny, v oblasti této problematiky

je nutné upozornit, že přestupky v oblasti ochrany přírody a krajiny zasahují i do jiných právních předpisu, jako je například zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Samotná práce je rozdělena do šesti kapitol. První a základní kapitola pro pochopení problematiky se věnuje definicím základních pojmů, které vycházejí ze zákona a čtenáři tak přibližují teoretický pohled na ochranu přírody a krajiny, a na přestupky, které je možné ve vztahu k přírodě spáchat. Jako základními pojmy, které jsou předmětem diplomové práce je např. „významný krajinný prvek“, „živočich“ či „zvláště chráněná krajina“. Samozřejmě nelze opomenout klíčové pojmy jako je „přestupek“ nebo „příroda a krajina“.

Druhá kapitola se zabývá právní úpravou ochrany přírody a krajiny podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, který je důležitý nejen v této kapitole, ale v celé práci. Mimo tohoto zákona se jako důležitým právním předpisem jeví zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, nebo také zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Nutné je zmínit i mezinárodní úmluvy a právní předpisy Evropské unie zasahující do ochrany přírody a krajiny.

Další kapitola pojednává o deliktní odpovědnosti na úseku ochrany přírody a krajiny, kde je nutné vymezit právní úpravu takové odpovědnosti a odkázat na rozdělení odpovědnosti do tří skupin.

Následující kapitola se věnuje přestupkům, které vystupují na úseku ochrany přírody a krajiny. Zde je důležité odkázat na skutečnost, že přestupky rozdělujeme na přestupky, kterých se dopouští fyzická osoba a přestupky způsobené právnickou a podnikající fyzickou osobou. Dle osoby pachatele a společenské škodlivosti přestupku jsou odstupňovány i sankce, které lze za přestupky uložit.

Pátá kapitola navazuje na kapitolu předcházející, jelikož pojednává o odebrání nedovoleně držných jedinců zvláště chráněných druhů, což zákon považuje za druh postihu. Následující a zároveň poslední kapitola pojednává o orgánech ochrany přírody a krajiny, které představují velice důležitou roli v klasifikaci přestupků a ukládání sankcí za ně. Zákon o ochraně přírody a krajiny zná více orgánů, ovšem tato diplomová práce vymezuje pouze takové orgány, které zasahují do oblasti odpovědnosti za přestupky dle zákona o ochraně přírody a krajiny.

1. Vymezení základních pojmů

Na úvod této kapitoly je potřeba si vymezit některé základní pojmy, které jsou důležité pro pochopení problematiky přestupků v oblasti ochrany přírody a krajiny. Jejich přesná definice a vysvětlení je potřebné pro správné porozumění uvedené problematiky. Nejen problematiky přestupků obecně, ale i pro pochopení významu ochrany přírody a krajiny.

Jak už samotný název mé diplomové práce uvádí, klíčovou roli zde hraje zákon o ochraně přírody a krajiny, proto základní pojmy budou vycházet především z tohoto zákona. Avšak pro vysvětlení základních pojmů, pojících se s touto problematikou, je klíčový i zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, který k zákonu o ochraně přírody a krajiny zaujímá subsidiární vztah. Jako podstatný právní předpis zde vystupuje i zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.¹

1.1. Přestupek

Obecně přestupek definuje zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „přestupkový zákon“, nebo „PřesZ“), jakožto *„společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o čin trestný“*.²

Pojem přestupku je často zaměňován s pojmem správní delikt. Rozlišujícím znakem je skutečnost, že má přestupek na rozdíl od správního deliktu legální definici. Přestupek je nutné diferencovat také od pojmu trestného činu, kdy přestupek představuje značně méně škodlivou kategorii protiprávního činu. Přestupek je formulován jako kombinace materiálních a formálních znaků, přičemž aby došlo k legálnímu vzniku odpovědnosti za přestupek musí dojít k naplnění všech znaků současně. Tzn. musí jít o společensky škodlivý čin, který vykazuje znaky uvedené v zákoně. Vedle tohoto zde spatřujeme i kombinaci negativního a pozitivního vymezení, konkrétně ve formulaci „nejde-li o trestný čin“.

---

¹ Správní řízení. AOPK ČR [online]. Copyright © 2022 [cit. 12.1.2022]. Dostupné z: <https://www.ochranaprirody.cz/statni-sprava/spravni-rizeni/>

² Ustanovení § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (přestupkový zákon)

Odpovědnost za přestupky se vztahuje téměř na všechny osoby bez rozdílu. Rozlišujeme tři hlavní skupiny osob, které mohou přestupek spáchat. Přestupku se může dopustit fyzická osoba, která dovršila patnácti let a byla příčetná, dále pak podnikající fyzická osoba a v neposlední řadě právnická osoba. Zde je ovšem podmínka, že za právnickou osobu musí jednat osoba fyzická, protože zákon dovoluje udělení přestupku pouze osobě přirozené.

Jak již bylo uvedeno výše, ke kvalifikaci skutku, který má být označen za přestupek je potřeba, aby byly naplněny jak materiální, tak formální znaky přestupku. Pouze formální porušení právních povinností nestačí. V první řadě se musí jednat o protiprávní čin. Takový čin si můžeme představit jako jednání právem nedovolené, nebo dokonce právním řádem zakázané. Obecně nutno říci, že za protiprávní musí být označeno každé jednání, které zákon identifikuje jako jednání trestné.

Materiálním znakem přestupku je společenská škodlivost, která je i základním charakteristickým znakem přestupku. Formálním znakem je poté výslovné označení činu za přestupek. Zákon tento znak stanoví většinou formulací: „Přestupku se dopustí ten, kdo...“ Dalším předpokladem skutečnosti, že je přestupek označován za legitimní, je splnění obecných, nebo typových znaků, které jsou stanoveny v zákoně. V neposlední řadě je důležité, aby se nejednalo o čin, který zákon za trestný výslovně označuje. Pokud ovšem dojde k situaci, že protiprávní jednání naplňuje znaky jak přestupku, tak trestného činu, nemůže být takové jednání označeno za přestupek. Tuto skutečnost nám vysvětluje fakt, že přestupek je založen na principu subsidiarity, tzn. má nižší postavení nežli trestný čin.³ Ústavní náleží II. ÚS 1152/17 upozorňuje na základní princip, na němž stojí podstata trestního práva; princip ultima ratio a velice důležitou zásadu subsidiarity trestní represe, kdy tyto dvě klíčové zásady odkazují na trestní právo jako nejpřísnější prostředek. K užití nástrojů trestního práva by mělo docházet až v okamžiku, kdy nepostačí jiné právní prostředky.⁴

---

³ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7. s. 251-255.

⁴ Srov. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11.6.2018, sp. Zn. II. ÚS 1152/17.

1.2. Správně-právní odpovědnost

Za správně-právní odpovědnost můžeme pokládat povinnost strpět sankci za protiprávní jednání. Nelze určitě stanovit, že veškeré sankce správního práva musí mít nutně povahu správního trestu. Cílem správního orgánu při ukládání sankcí ve správním právu je hlavně odstranění škodlivých následků, které byly způsobeny protiprávním jednáním. Dalším cílem je přerušování protiprávního jednání či pokračování v takovém jednání. Správní právo zná dvě možnosti potrestání pachatele. Buď formou správního trestu, nebo ochranného opatření.

Správně-právní odpovědností je vztah mezi dvěma osobami. Na jedné straně stojí pachatel na druhé subjekt veřejné správy v postavení správního orgánu, který řeší protiprávní jednání. Správní orgán disponuje právem uložit pachateli sankci za porušení právních povinností, a naopak pachatel je povinen strpět uložení správního trestu či ochranného opatření.⁵

1.3. Příroda a krajina

Celá diplomová práce se zabývá hlavně pojmy související s přírodou a krajinou. Správné a striktní vymezení pojmů přírody a krajiny je klíčové pro následné určení objektu ochrany. Opět ústřední roli zde hraje ZOPK, ve kterém dohledáme význam slova krajina. Ovšem legální definici pojmu příroda odborná literatura, zákon či jiné publikace nezakotvují.

Výklad pojmu krajina se nachází v následující podkapitole. V této části se proto budeme věnovat pojmu příroda, pro jehož správné pochopení musíme přejít do odborné literatury. Přírodu jako takovou lze chápat velice obšírně. Ani odborníci se doposud neshodli na názoru, jak přírodu přesně definovat. Neexistuje žádný komplexní výčet, který by zakotvoval, co lze uvádět jako přírodu a co už ne. V literatuře se nachází spíše takové abstraktní pojmenování, jako např., příroda je chápána jako dědictví, které je nutné chránit před nepříznivými vlivy člověka.⁶

---

⁵ PRÁŠKOVÁ, Helena. Základy odpovědnosti za správní delikty. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 10, ISBN 978-80-7400-456-8

⁶ Ducarme, Frédéric, Couvet, Denis. What does 'nature' mean? Palgrave Communications 6: 14. 2020. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41599-020-0390-y>.

Většina odborných článků pod pojem příroda řadí jak živé, tak i neživé organismy, tzn. živočichy, rostliny, ale i minerály, nebo horniny.⁷

1.4. Ochrana přírody a krajiny

Pojem ochrana přírody a krajiny přesně definuje stejnojmenný zákon, který uvádí, že „ochranou přírody a krajiny se rozumí vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny.“⁸

Vymezení pojmu ochrana přírody a krajiny má pro celý zákon klíčový význam. V první řadě vymezuje základní prostředky, kterými je realizována ochrana přírody a krajiny. Zákon v odstavci dva demonstrativně vytyčuje aktivity, prostřednictvím kterých je realizována ochrana přírody a krajiny. Je nutné zmínit, že zákon poukazuje nejen na klasické činnosti, které směřují k ochraně přírody a krajiny, ale důraz přikládá i péči o vzhled a přístupnosti krajiny. Na estetické působení a přístupnost krajiny zákon apeluje už od počátku působení zákona o ochraně přírody a krajiny z minulého století.⁹

V zákoně se také často setkáváme s pojmem péče, který je obecně v ochraně přírody a krajiny velice důležitý. Zákonnou definici tohoto pojmu ovšem zákon neupravuje. Můžeme si ho však představit jako souhrn činností a nástrojů stanovených ZOPK, směřujících k zachování přirozeného stavu přírody a krajiny. Pojem péče je důležitý nejen v oblasti ochrany přírody, ale i v dalších oblastech, např. při ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, která je zakotvena v zákoně č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů (dále jen „zákon o obchodování s ohroženými druhy“).¹⁰

Z výše uvedeného je zřejmé, že se jedná o pasivní ochranu (střežení dochovaného stavu přírody a krajiny), ale i aktivní ochranu a to např. v podobě

---

⁷ MOLDAN, Bedřich. Životní prostředí v globální perspektivě. Karolinum. 2020. ISBN 978-80-246-4678-7. s 113.

⁸ Ustanovení § 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

⁹ PEKÁREK, Milan. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: /komentář/*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995. Právo a současnost. ISBN 80-85964-17-1. s. 13.

¹⁰ Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů

obnovy biologické rozmanitosti, přispívání k zachování druhů i genu, nebo třeba provádění opatření na zlepšování stavu přírodního bohatství. Péči o přírodu a krajinu provádí stát, fyzické i právnické osoby, ve vztahu ke konkrétním organismům a ekosystémům, prvkům neživé přírody, ale dbají i o estetické působení krajiny a přístupnost krajiny k turistice nebo rekreaci občanů.

1.5. Vymezení základních pojmů podle ZOPK

První část této kapitoly se věnuje vymezení základních pojmů obecně. Ve druhé části kapitoly jsou vyloženy pojmy, které zakotvuje zákon o ochraně přírody a krajiny. K pochopení materie přestupků zakotvených v ZOPK je nutné vysvětlit pojmy objevující se v ustanovení § 3 tohoto zákona. V tomto ustanovení ovšem nejsou uvedeny veškeré pojmy, se kterými zákon disponuje. Mnoho definic nalezneme i v dalších ustanoveních zákona, pojících se s danou problematikou. Důležitost tohoto ustanovení se projevuje především při aplikaci práva, kdy je nutné pojmy perfektně chápat, aby ustanovení mohla být aplikována na konkrétní případy. Jelikož se jedná o obšírný výčet pojmů, zde jsou vymezeny pouze pojmy, které jsou důležité pro pochopení přestupků z této oblasti.¹¹

1.5.1. Významný krajinný prvek

Tento pojem zakotvuje zákon v § 3 písm. b), který významný krajinný prvek popisuje jako veškeré lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy. Za významný krajinný prvek jsou považovány i jiné části krajiny, které byly orgánem ochrany přírody a krajiny registrovány jako významný krajinný prvek (mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy. V neposlední řadě tak mohou být označeny i cenné plochy porostů sídelních útvarů včetně historických zahrad a parků.¹²

Zákon disponuje dvojím výkladem tohoto pojmu. První skupinu významných krajinných prvků vykládá ex lege, a druhou skupinu ex actu, jakožto

---

¹¹ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-229-0. s. 10-13.

¹² Ustanovení § 3 písm. b) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

jiné části krajiny, které podléhají registraci, formou rozhodnutí ve správním řízení.¹³

Pojem významný krajinný prvek se řadí mezi pojmy zákona o ochraně přírody a krajiny, o kterých se v minulosti vedly četné spory, týkající se jejich výkladu. Jako příklad můžeme uvést případ povodní zdevastovaného vodního toku. Problematickým úkonem je prokázání takového stavu, že určitá část krajiny splňuje obecnou charakteristiku významného krajinného prvku podle ustálené judikatury. Při označení části krajiny za významný krajinný prvek musí být striktně prokázáno, že splňuje vymezené požadavky.¹⁴ Tímto se zabýval Nejvyšší správní soud, který vykládá, že za VKP lze považovat takovou část krajiny, jenž splňuje alespoň jednu ze tří základních podmínek, a to takové že předmětná část krajiny musí:

- utvářet typický vzhled krajiny,
- přispívat k estetické hodnotě krajiny, nebo
- přispívat k udržení její ekologické stability.

NSS dále judikoval, že pro prohlášení části krajiny za významný krajinný prvek není eminentní pouze hlavní předmět, ale za VKP je posléze považováno i okolní prostředí, ve kterém se předmět ochrany nachází. V konkrétním případě šlo o interpretaci pojmu vodního toku jakožto VKP, který je předmětem ochrany podle § 4 odst. 2 ZOKP. Problém představuje prokázání stavu, zda-li se vodní dílo (v konkrétním případě Vodní dílo Všechlapy) považuje za VKP či nikoliv. Předmětné ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) vymezuje taxativní výčet významných krajinných prvků a Vodní dílo Všechlapy není možné podřadit pod žádný z prvků vyjmenovaných v citovaném zákoně. V této části přichází judikatura, která dovozuje, že významným krajinným prvkem se rozumí i koryto a břehy vodního toku včetně přehrázek či nádrží v něm.¹⁵ Identický výklad spatřujeme v soudní judikatuře Krajského soudu v Hradci Králové, podle níž je nutné rybník chápat ve své komplexnosti.¹⁶

---

¹³ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-229-0. s. 18-19.

¹⁴ JELÍNKOVÁ, Jitka. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Praktický komentář. ISBN 978-80-7676-021-9. s. 13-14.

¹⁵ Rozhodnutí NSS 1 As 87/2010-108

¹⁶ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. 12. 1998, sp. zn. 30 Ca 131/98

1.5.2. Krajina

Pojem krajina se jeví jako snadno definovatelný pojem, ale ve skutečnosti představuje těžko identifikovatelný pojem. Nemůžeme říci, že by existovala jedna ustálená definice, která by mohla být aplikována ve všech vědních oborech, nýbrž každý jednotlivý odborník k tomuto pojmu přistupuje subjektivně s ohledem na svůj obor, podle kterého stanovuje obsah této definice. Máme tedy mnoho různých úhlů pohledů na krajinu.¹⁷

1.5.2.1. Definice krajiny podle ZOPK

Legální definici pojmu krajina zakotvuje ustanovení § 3 odst. 1 písm. m), který krajinu popisuje jako „*část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystému a civilizačními prvky*“¹⁸ Taková formulace klade důraz nejen na geomorfologickou charakteristiku krajiny, ale také na to, že krajina je představována jako soubor funkčně propojených ekosystému, jež jsou vzájemně spojovány toky energií, informací a látek.¹⁹

1.5.2.2. Definice krajiny podle Evropské úmluvy o krajině

Evropská úmluva o krajině je významný právní akt, který byl podepsán roku 2000 ve Florencii a Česká republika je považována za signatáře.

Úmluva krajinu definuje jako „*část území, tak jak je vnímána obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů.*“²⁰ Důvodová zpráva doplňuje, že krajinou je nejen výsledek činnosti přírody, ale i člověka. Jedná se dynamickou pozoruhodnost, která se plynutím času pod vlivem působení člověka a přírody vyvíjí. Tyto dvě složky ovšem nelze posuzovat zvlášť, nýbrž pouze v jejich reciprocitě. Krajinu můžeme vnímat jako

---

¹⁷ SKLENIČKA, Petr: Základy krajinného plánování. 2. vyd. Praha: Naděžda Skleničková, 2013, s. 8.

¹⁸ Ustanovení § 3 odst. 1 písm. m) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹⁹ MIKO, L.; BOROVIČKOVÁ, H. a kol.: Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 87.

²⁰ Ustanovení čl. 1 písm. a) Sdělení č. 13/2005 Sb. m. s., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské úmluvy o krajině.

typ přírodní, ale na druhé straně také jako typy krajín, které se vyskytují ve venkovských či příměstských oblastech, ve vodě i na pevnině.²¹

Pokud okrajově nahlédneme do komparace těchto dvou právních definic, všimneme si, že se výrazně překrývají. Obě za podstatu pojmu krajiny pokládají část území, které ovlivňuje jak příroda, tak i člověk. Obě vymezení zakotvují všechny typy krajín, tedy od těch nejcennějších přes obyčejné krajiny, až po krajiny zdevastované lidským působením. Definice Evropské úmluvy vyzdvihuje i estetické a emoční funkce přírody, tedy to, jak ji vnímají její obyvatelé.²²

1.5.3. Planě rostoucí rostlina

Písmeno c) předmětného paragrafu popisuje význam planě rostoucí rostliny, pro kterou zákon užívá legislativní zkratku „rostlina“. Jedná se o jedince nebo kolonie rostlinných druhů včetně hub. Za rostlinu se považuje jak nadzemní, tak i podzemní část, zároveň i jejich plody, semena či výtrusy. Velký nárok je kladen na to, aby rostlina podle ZOKP splňovala znak samovolného výskytu v přírodě. To znamená, že podle tohoto zákona ochraně nepodléhají rostliny, které byly vyšlechtěny člověkem, nebo rostliny, které nejsou součástí přírodních společenstev.²³

1.5.4. Živočich

Živočich je legislativní zkratkou pojmu „volně žijící živočich“. Na rozdíl od většiny pojmů ZOKP výklad pojmu živočich je obdobný i v jiných právních předpisech, jako je např. zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatření k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o obchodování s ohroženými druhy“), nebo zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

---

²¹ Evropská úmluva o krajíně a důvodová zpráva. In Tvář naší země - krajina domova: [sborník příspěvků ke konferenci konané ve dnech 21. - 23. února 2001 na Pražském hradě a v Průhoncích]. Svazek úvodní. 1. vyd. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB pro Českou komoru architektů, 2001, s. 345 - 346.

²² STEJSKAL, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost: právní stav k 1. 1. 2006. 1. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 33.

²³ MIKO, Ladislav. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-585-8. s. 85.

Za živočicha je považován každý živý tvor ve všech stupních vývoje, jehož populace se samovolně udržuje v přírodě, s výjimkou zdivočelých domestikovaných zvířat. Takový živočich musí být schopen žít a rozmnožovat se bez lidské pomoci. Rok 2009 přinesl novelu, která mezi živočichy zařadila i jedince odchované v lidské péči, kteří jsou vypuštěni do volné přírody.²⁴ V souladu s § 5a ZOPK se za volně žijícího živočicha považují i ptáci.²⁵

Za volně žijícího živočicha se nepovažuje například městský holub, jakožto jedinec zdivočelé populace domestikovaného druhu. Dále zákon ze své definice vyjímá i uprchlá zvířata nebo zvířata vypuštěna do přírody v rozporu se zákonem č. 246/1992 Sb., přestože tato zvířata jsou zvyklá žít ve volné přírodě.²⁶

1.5.5. Živočich odchovaný v lidské péči

Jedincem narozeným nebo odchovaným v uměle vytvořeném nebo upraveném prostředí, v péči člověka a pod jeho kontrolou, se podle zákona rozumí živočich odchovaný v lidské péči. Jedná se o jedince, kteří se narodili živočichům požívajících ochrany v oblasti obchodování s ohroženými druhy, např. podle nařízení Rady ES č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a nařízení Komise ES č. 865/2006 o prováděcích pravidlech k nařízení Rady ES č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s těmito druhy.

1.5.6. Zvláště chráněná část přírody

Část krajiny, geologický útvar, strom, živočich, rostlina a nerost, vyhlášený ke zvláštní ochraně příslušným oprávněným subjektem. Toto je demonstrativní výčet, co zákon rozumí zvláště chráněnou částí přírody. Jedná se o jedinečnou část živé či neživé přírody. V zákonné definici je uplatněno negativní vymezení významného krajinného prvku, podle kterého byla zvláště chráněná část přírody

---

²⁴ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3. s. 27-28

²⁵ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-229-0. s 21

²⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 349/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 161/1999 Sb., kterým se vyhlašuje Národní park České Švýcarsko, a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

z definice významného krajinného prvku vyňata. Řadíme sem taktéž ochranu území v soustavě Natura 2000, ačkoliv tuto problematiku, zákon v definici zvláště chráněné části přírody, nezmiňuje.²⁷

1.5.7. Dřevina rostoucí mimo les

Dále jen „dřevina“ je velice podstatná v oblasti přestupků, protože na takové dřeviny se vztahuje ochrana před poškozováním a ničením. Tyto dřeviny jsou tedy chráněny před vnějšími zásahy, které mohou způsobit trvalé snížení jejich ekologických nebo společenských funkcí.

Dle zákona se dřevinou rozumí strom či keř rostoucí buď jednotlivě, nebo ve skupinách mimo lesní půdní fond. Zákon za dřevinu považuje i víceleté rostliny, které mají zdřevnatělý stonek (tzv. polokeře nebo liány).²⁸

1.5.8. Paleontologický nález

Paleontologický nález je často zaměňován s pojmem archeologický nález. Rozdíl spočívá v tom, že archeologický nález je doklad tvůrčí činnosti člověka v minulosti (např. stavby). Naproti tomu paleontologický nález zákon definuje jako věc, která je významným dokladem nebo pozůstatkem života v geologické minulosti a jeho vývoje do současnosti. Typickým paleontologickým nálezem jsou různé zkameněliny či fosílie. Tyto nálezy se vyskytují pouze v usazených horninách, nejčastěji v jeskyních, díky jejich vápnatému prostředí, které tvoří ideální podmínky.

Aby byl předmět považován za zkamenělinu, musí prokazovat znaky existence organismu, které nebyly vytvořeny lidskou činností a které vykazují alespoň základní znaky tvaru a stavby organismu. Pod tímto si můžeme představit například otisky prehistorických forem života, zbytky těl nebo také výkaly. Skutečnost, že zkameněliny představují život v geologické minulosti, musí být dokázána stářím. Aby mohl zákon věc považovat za zkamenělinu, musí být starší více než 10 000 let. Zatím známe dvě podoby paleontologických nálezů, a to právě

---

²⁷ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3. s. 30

²⁸ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-229-0. s 21

zkameněliny, které se nijak nepřeměnily (např. části těl) zkameněliny nepravé. Zkameněliny nepravé se také nazývají jako zkameněliny přeměněné, a to v tom smyslu, že původní části organismů jsou většinou nahrazeny minerály.²⁹

1.5.9. Natura 2000

Natura 2000 „je celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat typy evropských stanovišť a stanoviště evropsky významných druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit.“ Tento pojem zakotvil až zákon č. 349/2009 Sb., který byl převzat ze směrnice 92/43/EHS jako ústřední pojem celé zvláštní evropské územní ochrany přírody. Původní anglický termín zní: „Natura 2000 network“. Ačkoliv anglický název předkládá, že se jedná o síť, ve skutečnosti Natura 2000 jako celek sítí není. Je ale soustavou lokalit, jejichž propojování, které má za cíl zajistit zlepšení ekologických funkcí, je členským státům referováno. Druhá věta textu zákona zakládá skutečnost, že na území České republiky pojem Natura 2000 můžeme chápat jako dva typy chráněných území, a to ptačí oblasti a evropsky významné lokality.³⁰

1.5.10. Záchranná stanice

Jelikož v kapitole pojednávající o odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů odkazují prostřednictvím judikatury i do záchranných stanic, je nutné si již v úvodu vymezit, jak záchrannou stanicí definuje zákon.

„Záchranná stanice je zařízení, které na konkrétně vymezeném území působnosti zajišťuje komplexní péči o všechny živočichy dočasně neschopné přežít ve volné přírodě s cílem navrátit je do přírody, živočichům trvale neschopným přežít ve volné přírodě poskytuje, je-li to vhodné a účelné vzhledem k jejich zdravotnímu stavu, odpovídající dlouhodobou péči, poskytuje informace o příčinách ohrožení a vhodných způsobech ochrany živočichů a může

---

²⁹VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3. s. 31-32

³⁰ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-229-0. s 27

spolupracovat při provádění opatření k předcházení zraňování nebo úhynu živočichů.“³¹

Záchranné stanice byly založeny za účelem pomoci živočichům, kteří v důsledku nemoci nebo zranění nejsou schopni samostatně přežít ve volné přírodě. Záchrannou stanicí lze zřídit a provozovat pouze na základě příslušného povolení, které uděluje Ministerstvo životního prostředí. Zřízeno je několik záchranných stanic, které jsou rozděleny podle územní působnosti a rozsahu péče, kterou je záchranná stanice schopna provozovat.³² Každá záchranná stanice musí vést tzv. evidenci přijatých zvláště chráněných živočichů ve které mimo jiné zaznamenává i průběh ošetřování jednotlivých živočichů. Pokud dojde k takovému vyléčení, že přichází v úvahu možnost vypustit živočicha zpět do přírody, záchranná stanice je povinna orgánu ochrany přírody předem oznámit termín, místo a způsob vypuštění vyléčeného živočicha zpět do přírody.³³

---

³¹ § 3 odst. 1 písm. f) Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-21]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

³² *Seznam všech záchranných stanic*. Dostupné z: <https://www.zvirevnouzi.cz/zachranne-stanice/>

³³ Ustanovení § 5, § 52 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2-1]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

2. Právní úprava ochrany přírody a krajiny podle zákona č. 114/1992 Sb.

2.1. Obecně k právní úpravě ochrany přírody a krajiny

Problematika ochrany přírody a krajiny je nejdiskutovanější v Evropě, protože je zde na přírodu vytvářen největší tlak ze strany lidské populace. Na rozdíl od jiných kontinentů, totiž na území dnešní Evropy najdeme už jen malé množství člověkem nepozměněné přírody. „*Wilderness*“, jak ji známe z afrických savan, nebo například asijských velehor, najdeme na území Evropy už jen ve velmi malém měřítku. Za fakt je spatřována skutečnost, že ochrana přírody se jeví jako prioritní až poté, co si lidé uvědomí, že jim příroda mizí před očima. Je ale nutné upozornit, že naopak moderní společnost si velice dobře uvědomuje, že se vyplatí věnovat přírodě pozornost a apeluje na nutnost chránit především zbytky původních ekosystémů.³⁴

Jak již vyplývá ze samotného názvu diplomové práce, základním a klíčovým pramenem právní úpravy ochrany přírody a krajiny je stejnojmenný zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, na který se vážou prováděcí vyhlášky a nařízení. Mimo primárního pramene je nutné zmínit i další národní právní předpisy, které jsou publikovány ve Sbírce zákonů. Jako další právní předpisy, které se orientují na vymezenou problematiku, můžeme uvést zákony, jenž se vztahují na určité živočišné druhy, jako jsou například prameny, které usměrňují lov ryb a jiných vodních organismů. Vedle toho můžeme zmínit i výše uvedený zákon o obchodování s ohroženými druhy. Tento zákon se orientuje mimo jiné na zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů. A jelikož ZOPK popisuje v části týkající se odpovědnosti několik přestupků souvisejících se zvláště chráněnými živočichy či rostlinami, i tento zákon je zde důležitý.³⁵

Vedle národních pramenů vystávají i mezinárodní úmluvy související s ochranou přírody a krajiny, ke kterým Česká republika přistoupila. Tyto

---

³⁴ STEJSKAL, Vojtěch. *Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2012. ISBN 978-8087146-65-1. s. 41-43

³⁵ Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy). In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-27]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal souhlas Parlament ČR a jimiž je Česká republika vázána jsou považovány za součást našeho právního řádu.

Za nejvýznamnější mezinárodní úmluvy v této oblasti jsou považovány např. Ramsarská úmluva z roku 1971 (*Úmluva o mokřadech, které mají mezinárodní význam zvláště jako biotopy vodního ptactva*), dále *Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy a volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin*, Bonnská úmluva upravující ochranu ohrožených druhů ptáků a ostatních migrujících suchozemských a mořských živočichů. Jako další Bernská úmluva (*Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť* z roku 1979) a v neposlední řadě samozřejmě Pařížská úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví z roku 1972.

Významnou roli zde hrají i právní přepisy Evropské unie, které mají podobu směrnic, rozhodnutí, nařízení, nebo stanovisek a doporučení. Jako příklad si i zde můžeme uvést různé směrnice. Základem pro oblast ochrany přírody je Směrnice o ochraně volně žijících ptáků, nebo Směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, které se jeví jako nejpropracovanější zákony zakotvující ochranu přírody a krajiny.³⁶ Díky těmto směrnícím došlo k modifikaci druhové ochrany, včetně seznamů zvláště chráněných druhů. Touto transpozicí mimo jiné ČR převzala i závazky v oblasti územní ochrany přírody, které spočívají ve vytvoření soustavy chráněných území evropského významu – Natura 2000. Můžeme zmínit i směrnici Rady č. 1992/22/ES, o chovu volně žijících živočichů v zoologických zahradách, která zasahuje do zákona č. 163/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad.³⁷

V České republice shledáváme i ústavněprávní zakotvení ochrany přírody a krajiny, především prostřednictvím Ústavy, která např. stanoví „*stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.*“³⁸ Vedle Ústavy do popředí vystupuje i Listina základních práv a svobod, která sice předepisuje, že svoboda pohybu a pobytu je zaručena, ovšem v dalším odstavci upozorňuje na to,

---

³⁶ STEJSKAL, Vojtěch a Zdeněk VERMOUZEK. *Ptáci & zákon, aneb, Právní příručka nejen pro ornitologa*. [Praha]: Česká společnost ornitologická, 2004. ISBN 80-902216-9-6. s. 13-18

³⁷ Příroda a krajina – Ministerstvo životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí [online]. Copyright © 2008 [cit. 10.03.2022]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/priroda_krajina

³⁸ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Čl. 7

že tyto svobody mohou být omezeny na úkor jiného veřejného zájmu, jako je i např. ochrana přírody.³⁹

Zákon o ochraně přírody a krajiny nám v § 58 zakotvuje skutečnost, že „ochrana přírody a krajiny je veřejným zájmem“. Ovšem v tomtéž odstavci explicitně upozorňuje na skutečnost, že každý je povinen při užívání přírody a krajiny strpět omezení vyplývající z tohoto zákona.⁴⁰ Fakt, že vlastníci, či nájemci pozemků jsou povinni strpět provádění zásahů, ke zlepšení přírodního a krajinného prostředí, orgány ochrany přírody, nám popisuje ustanovení § 68 odst. 3) a 4) ZOPK. Problematika ustanovení § 68 odst. 3) a 4) se prolíná s ústavními principy, na což odkazuje i judikatura. Ta stanoví, že může dojít ke střetu veřejného a soukromého práva, zejména ke kolizi mezi vlastnickým právem a právem na ochranu přírody a krajiny. Pokud nastane taková situace, je nutné poměřovat „sílu“ práv principem proporcionality, který je založen na principu, dle kterého újma na právech nesmí být nepřiměřená zamýšlenému cíli. Při omezení, která jsou povinny osoby strpět, musí být zachovány ústavní principy. V uvedeném případě by proto ke zrušení ustanovení zákona pro neústavnost, čehož se ve zmíněném judikátu domáhala skupina 25 senátorů, bylo přípustné přistoupit až v krajním případě. Proto byl návrh na zrušení ustanovení § 68 odst. 3 a 4 zákona České národní rady č. 14/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů zamítnut.⁴¹

2.2. Historický vývoj právní úpravy ochrany přírody a krajiny

V úvodu této kapitoly bych chtěla odkázat a ocitovat významného francouzského zástupce při Světovém svazu ochrany přírody (IUCN) Jeana Dorsta, který už v 60. letech 20. století prohlásil, že člověk vždy zasahoval do přírody daleko více než kterýkoli jiný živočišný druh a tím narušoval přírodní rovnováhu.⁴² Již z tohoto vyplývá, že eminentní vliv na poškozování přírody a krajiny má právě člověk. Tento vliv se projevuje především nešetrným využíváním přírodních zdrojů, což vede k ohrožování a poškozování přírodních ekosystémů a ztrátám

³⁹ Zákon č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součást ústavního pořádku České republiky. Čl. 14

⁴⁰ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. § 56 odst. 1

⁴¹ Nález (ÚS) Ústavní soud - plénum ze dne 08.07.2010 sp. zn. Pl. ÚS 8/08 - 1 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-2]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴² Dorst, J.: Avant que Nature meure. Delachaux et Niestlé S.A., Neuchatel (Switzerland), 1965. s. 261

biologické rozmanitosti nejen živočišných, ale i rostlinných druhů. Je evidováno, že zhruba od roku 1600 vymřelo něco okolo 2,1% světových druhů savců a 1,3% druhu ptáků. O několik desítek let později jsou zjišťovány další významné faktory ohrožující přírodu. Do dnešní doby velice spekulované téma, a to změna podnebí. Názorem projektu OSN Millenium Ecosystem Assesment je skutečnost, že se do konce 21. století změna podnebí stane nejzávažnějším problémem, nepříznivě působící na biologickou rozmanitost. Změna podnebí totiž nejvíce zasahuje do sféry biodiverzity a ekosystémů, jež spolu s dalšími působí ohrožení přírody. Jelikož rychlost vymírání nadále roste, a změna podnebí je neúprosná, proto bylo a je nutné ochranu přírody právně upravit.

Ačkoliv se může zdát, že právo ochrany přírody a krajiny se kategorizuje jako subsystém práva životního prostředí, vývojová stádia této skutečnosti byla jiná. Vývoj práva ochrany přírody je datován již od počátku 19. století a tím předcházela vývoji práva životního prostředí. Ovšem až od 70. let 20. století se však situace rapidně změnila a právo životního prostředí si pod sebe podřadilo otázky práva ochrany přírody. Mnohé teorie vysvětlují, že na takový vývoj má vliv především větší množství právních disciplín, a to hned ve třech rovinách:

- právní vývoj,
- biologický vývoj,
- společenský vývoj.

První z nich, tudíž právní vývoj se promítá v harmonizaci českého práva s legislativou EU, na což poukazují obě směrnice z oblasti ochrany biodiverzity. A v oblasti ochrany přírody velice důležitá potřeba implementace závazků z mezinárodního práva. V rámci druhé roviny dochází nejen k hubení živočišných a rostlinných druhů, ničení jednotlivých přírodních stanovišť či rozšiřování nepůvodních invazních druhů, ale také k narušování skleníkového efektu, který je dnes jednou z hlavních příčin ohrožení biodiverzity. Třetí rovinu představuje vývoj společenský, který je výrazně ovlivněn začátkem 21. století, prostřednictvím různých změn (ekonomických, společenských, ale i technických). M. Damohorský uvádí, že se všechny tyto tři roviny vzájemně ovlivňují a navzájem na sebe působí, jak v pozitivním, tak v negativním slova smyslu. Nelze opomenout ani etický

aspekt, kdy můžeme říct, že právo ochrany přírody je ovlivňováno i etickými přístupy.⁴³

Jelikož si společnost stále více a více uvědomovala, že dvacáté století je symbolem poklesu rozlohy člověkem nedotčenou přírodou, docházelo k vyhlášení chráněných území. První přírodní rezervace zde evidujeme již od dvacátých a třicátých let. V souvislosti s apelací na ochranu přírody se na území České republiky začala ve značném rozsahu rozvíjet i legislativa ochrany přírody. Ačkoliv už v období první republiky byla připravena spousta návrhů zákon, které se zabývaly ochranou přírody a přírodních památek, ani jeden se nepodařilo prosadit. Zlomovým byl až rok 1956, který představil první zákon o státní ochraně přírody, jehož hlavním úkolem bylo chránit přírodní bohatství a vzhled krajiny. Zákon o státní ochraně přírody byl znám pod číslem 40/1956.

Nově vzniklý zákon se zdál zpočátku velice pokrokový, avšak postupem času se začaly ukazovat nedostatky. Podstatným nedostatkem byla nejen absence obecné ochrany populací jednotlivých druhů, ale také nepřítomnost mnoha typů právních nástrojů. Důkazem toho je skutečnost, že např. sankce za porušení právních povinností byly do zákona zahrnuty až v roce 1986.⁴⁴ Přestože se tato právní úprava ochrany přírody a krajiny jevila jako nedostačující, zákon o 19ti paragrafech byl platný dlouhých 35 let. Zrušen byl k 1.6.1992 a nahrazen dosud platným zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.⁴⁵

2.3. Zákon č. 114/1992 Sb.

Vzhledem k prudké proměně politických poměrů a rychle se měnícímu právnímu řádu, čelilo každé nové legislativní dílo mnoha nástrahám. Předkladatelem nového zákona o ochraně přírody a krajiny se stalo v té době nově vzniklé Ministerstvo životního prostředí, které převzalo část pravomocí od Ministerstva kultury. Jak už bylo zmíněno výše, právní úprava přírody a krajiny neměla doposud moc valné předpoklady. Ovšem po roce 1989 přišel zlom, a to především ve veliké poptávce po novém právu, nebo také ve významné změně

---

⁴³ STEJSKAL, Vojtěch. *Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2012. ISBN 978-8087146-65-1.s 19-27

⁴⁴ STEJSKAL, V. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-1-23]. ASPI_ID KO114_1992CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴⁵ Zákon č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody

v přístupu nové generace politiků k environmentálním tématům. Tyto skutečnosti proto směřovaly ke vzniku nové, kvalitnější, a především obsáhlejší právní úpravy ochrany přírody a krajiny. Bavíme se zde o devadesáti třech paragrafech nového textu zákona, vytvořených v průběhu necelých dvanácti měsíců.⁴⁶ Nový zákon zakotvující ochranu přírody a krajiny tak derogoval nejen předcházející zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody ale také Vyhlášku ministerstva kultury ČSR č. 142/1980 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o ochraně stromů rostoucích mimo les, o postupu při výjimečném povolování jejich kácení a o způsobu využití dřevní hmoty z těchto stromů.⁴⁷

Přijetím tohoto zákona byl vyřešen dlouholetý problém v poskytnutí modernější právní úpravy ochrany přírody. Nynější zákon zakotvuje všeobecnou ochranu všech žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Je zřejmé, že na tuto právní úpravu navazují i jiné právní předpisy, které se protínají, jako je např. myslivecký, nebo rostlinolékařský zákon. Za klíčový základ je považováno zavedení a přesné definování základních pojmů, které jsou uvedeny v první kapitole této diplomové práce. Na rozdíl od staré úpravy, nový zákon poskytuje právní ochranu i paleontologickým nálezům a vybraným druhům minerálů.

V tomto zákoně také nalezneme základní podmínky ochrany zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin, jako i povinnosti prokazování původu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, nebo například přesné vymezení povinností investora před zamýšlenou činností ve volné krajině. Došlo také ke zpřísnění režimu povolování výjimek ze zvláštní ochrany přírody.

Pokud se zaměříme na odpovědnost za porušování povinností na úseku ochrany přírody a krajiny, která úzce souvisí s přestupky podle ZOPK, je nutné zmínit, že je upřednostňován princip uvedení do původního stavu, popř. provedení nezbytných opatření k nápravě. Zde se prolíná i problematika trestního práva, kdy je nutné rozlišit, zda-li se jedná o přestupek, nebo již byla naplněna skutková

---

⁴⁶ MLČOCH, Svatomír. Dvacet pět let zákona na ochranu přírody a krajiny. *Časopis Ochrana přírody* [online]. Copyright © 2008 [cit. 29.01.2022]. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-nasi-prirody/dvacet-pet-let-zakona-na-ochranu-prirody-a-krajiny/>

⁴⁷ zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny [online]. Copyright © 2008 [cit. 01.02.2022]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=114>

podstata trestného činu ohrožování a poškozování životního prostředí, kterou nám zakotvuje novela trestního zákona.⁴⁸

Jak je uvedeno výše, nynější zákon je podstatně obsáhlejší, než zákon předešlý. Obsahově je rozčleněn do devíti částí, kdy se každá část věnuje různorodé problematice. Část první zakotvuje úvodní ustanovení (výkladový význam), ve které nalezneme účel zákona, co se rozumí ochranou přírody a krajiny, ale také definice základních pojmů, které jsou nutné pro hlubší pochopení problematiky. Část druhá je pojmenována jako obecná ochrana přírody a krajiny. V této části se autor zákona věnuje vymezení povinností při obecné ochraně přírody, obecné ochraně rostlin a živočichů – zde stanoví, jak si mají počínat fyzické a právnické osoby např. při vodohospodářských úpravách, aby nedocházelo k nadměrnému úhynu rostlin.

Dále je zde zakotvena ochrana volně žijících ptáků, ochrana dřevin, nebo také povinnosti, které je nutné splnit a kde se dožadovat vydání povolení, pokud chceme kácet dřeviny na silničních pozemcích. Zakotvuje tedy rozdělení obecné ochrany na územní ochranu a druhovou ochranu. Třetí část zákona je věnována kategorizaci zvláště chráněných území (tedy česká soustava ZCHÚ), které dělíme na:

- národní parky,
- chráněné krajinné oblasti,
- národní přírodní rezervace,
- přírodní rezervace,
- národní přírodní památky,
- přírodní památky.

Část čtvrtá se orientuje na problematiku soustavy NATURA 2000, která sestává ze dvou typů chráněných území: evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Právní zakotvení zvláštní druhové ochrany, tedy mimořádně významných stromů, které jsou označovány rozhodnutím orgánu ochrany přírody za památné, nalezneme společně s problematikou zvláště chráněných druhů rostlin, živočichů a nerostů v části páté ZOPK.

---

⁴⁸ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2-1]. ASPI_ID KO114_1992 CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Část šestá je věnována některým omezením vlastnických práv, finančním příspěvkům souvisejících s ochranou přírody, přístupu do krajiny, účasti veřejnosti a právo na informace v ochraně přírody. Vytýčení orgánů působících při ochraně přírody spatřujeme v části sedmé. Za orgány ochrany přírody se považují: obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, Agentura ochrany přírody a krajiny, správy národních parků, Česká inspekce životního prostředí, Ministerstvo životního prostředí a újezdní úřady. Orgány ochrany přírody a krajiny v oblasti uplatňování odpovědnosti za přestupky se věnuje poslední část této práce.

Pro tuto diplomovou práci je klíčová především část osmá, která zakotvuje odpovědnost na úseku ochrany přírody. Nalezneme zde přestupky jak fyzických, právnických, tak i podnikajících FO, které souvisí s ochranou přírody a krajiny. Vedle toho zde nalezneme i výše pokut, které lze za přestupky uložit a také způsoby, kterými jsou pokuty vybírány a vymáhány. Část devátá se jako u většiny právních předpisů různých druhů orientuje na společná, přechodná a závěrečná ustanovení.

Vedle tohoto ZOPK obsahuje také pět příloh, které byly doplněny zákonem č. 123/2017 Sb. V jednotlivých přílohách se nachází předmět ochrany všech čtyř národních parků ČR, dále vymezení hranic, popř. vymezení hranic ochranného pásma a orientační grafické znázornění průběhu hranic jednotlivých národních parků.⁴⁹ Pro upřesnění v ČR k dnešnímu datu existují čtyři národní parky:

- 1) Národní park Šumava,
- 2) Národní park Podyjí,
- 3) Národní park České Švýcarsko,
- 4) Krkonošský národní park.⁵⁰

2.3.1. Prováděcí podzákoné předpisy k ZOPK

Je zřejmé, že nedílnou součástí zákona jsou i jeho podzákoné předpisy. K zákonu o ochraně přírody a krajiny se pojí mnoho vyhlášek. A protože jich je opravdu velké množství, rozhodla jsem se zmínit pouze ty, které souvisí s problematikou odpovědnosti na úseku ochrany přírody a krajiny. První z nich je

---

⁴⁹ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

⁵⁰ Národní parky – Ministerstvo životního prostředí. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright © 2008 [cit. 01.02.2022]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/narodni_parky

vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny. Jak už vyplývá z názvu, prostřednictvím této vyhlášky jsou „upřesněna“ některá ustanovení ZOPK. V tomto prováděcím předpisu máme možnost nalézt například seznam druhů rostlin a živočichů, které jsou zvláště chráněny, přímo v příloze II. a III. vyhlášky. Nutnost prokázat, zda-li je předmětná rostlina či živočich považován za zvláště chráněný druh se objevuje v případech, kdy se pachatel dopustí přestupku tím, že nedovoleně zasahuje do přirozeného vývoje zvláště chráněných druhů, nebo v případě kdy zničí zvláště chráněný druh rostliny, nebo třeba nedovoleně zasahuje do přirozeného vývoje zvláště chráněných druhů rostlin. Zde je důležité přesně identifikovat rostlinu či živočicha a zhodnotit, zda-li se řadí do zvláště chráněných druhů dle seznamu předmětné vyhlášky. Jestliže se prokáže, že se jedná o rostlinu či živočicha, požívající zvláštní ochranu, za jednání je nutné uložit pokutu, jelikož naplňuje některou ze skutkových podstatu přestupku uvedených § 87 či § 88 ZOPK.

Dále nám napomáhá blíže identifikovat stejnokroj, který nosí pracovníci Agentury ochrany přírody a krajiny, správ národních parků a inspekce, kdy tyto orgány hrají významnou roli v uplatňování odpovědnosti za přestupky, jelikož jsou považovány za orgány, které disponují pravomocí ukládat pokuty za přestupky dle ZOPK.⁵¹

2.3.2. Novelizace ZOPK

Přestože od svého vzniku, zákon o ochraně přírody a krajiny byl Parlamentem České republiky mnohokrát novelizován, já zmíním pouze dle mého názoru nejobširnější a nejdůležitější, novelu tohoto zákona. A to tzv. protiinvazivní novelu z roku 2021.

2.3.2.1. Protiinvazivní novela

Nejnovější novelou je zatím tzv. protiinvazivní novela ze dne 8. října 2021, která byla publikována ve Sbírce zákonů prostřednictvím zákona č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů. Je důležité upozornit na to, že předpis

---

⁵¹ Ustanovení §14 a §21 Vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny

má dělenou působnost. Tzn., že některé body nabývají účinnosti 28. listopadu 2021 a některé až 1. ledna 2022 a některé nabydou účinnosti až 1. ledna 2025. Protože invazní nepůvodní druhy představují veliké riziko z hlediska ohrožení biodiverzity v celosvětovém měřítku, je potřeba jim věnovat pozornost i ze strany právní úpravy.⁵² Pro problematiku diplomové práce je tato novela velice důležitá, protože prostřednictvím zákona č. 364/2021 Sb., byly doplněny do ZOPK další přestupky. Nové skutkové podstaty se objevují jak v § 87 tak i v § 88. Jako nově upravený přestupek si můžeme představit např. přestupek „*zavlečení, vysazení nebo šíření invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu*“, nebo dle § 88 odst. 2 „*porušení omezení stanovených nařízením vlády podle § 13e odst. 1 ZOPK*“, o podrobnějším vymezení nových přestupků pojednává kapitola přestupků.

Nutnost provedení novely podnítila potřeba provedení adaptace právního řádu ČR na nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů. Elementárním účelem tohoto zákona je účinná aplikace přímo použitelné legislativy Evropské unie orientující se na oblast regulace invazních nepůvodních druhů a nastavit funkční sankční systém.

Protože zde hraje velkou roli nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1143/2014, je nutné zmínit pár slov, vztahujících se k tomuto nařízení. Evropský parlament a Rada přijetím nařízení směřovalo především k cílům, které zakotvuje Úmluva o biologické rozmanitosti, Úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin a Bernská úmluva, v oblasti omezení dopadů invazních nepůvodních druhů. Nařízení tedy nově vytyčuje pravidla pro prevenci a minimalizaci nepříznivých účinků invazních nepůvodních druhů. Prováděcí nařízení Evropské komise z těchto druhů následně kompiluje tzv. unijní seznam invazních nepůvodních druhů, ve kterém se koncentrují invazní nepůvodní druhy, představující nejzávažnější riziko. Seznam eviduje katalog bezprostředně účinných zakázaných způsobů nakládání s těmito druhy, aby se předcházelo riziku rozšíření těchto druhů v zemích, kde se doposud nerozšířily.⁵³

---

⁵² Důvodová zpráva k zákonu č. 364/2021 Sb., změna některých zákonů v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů. PS, rok: 2020, (tisk č. 731/0). Dostupné z: www.aspi.cz

⁵³ TROJANOVÁ, Kristýna, ŠÍMA, Jan. Představení tzv. protiinvazní novely zákona o ochraně přírody a krajiny. *Časopis Ochrana přírody* [online]. Copyright © 2008 [cit. 20.02.2022]. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/predstaveni-tzv-protiinvazni-novely-zakona-o-ochrane-prirody-a-krajiny/>

3. Deliktní odpovědnost na úseku ochrany přírody a krajiny

Deliktní odpovědnost se aktivuje v okamžiku, kdy se jakákoliv osoba dopustí protiprávní jednání, tzn. takové jednání, kterým jsou porušena jednotlivá ustanovení na ochranu životního prostředí či jeho složek. Deliktní odpovědnost můžeme rozlišit do dvou složek, a to odpovědnost trestněprávní a odpovědnost za správní delikty.⁵⁴ Protože ve vztahu správního a trestního práva vystává do popředí zásada *ne bis in idem*, tj. „ne dvakrát v téže věci“, velice důležité je posouzení závažnosti spáchaného skutku, protože tato skutečnost nám určuje, jaký typ deliktní odpovědnosti konkrétní protiprávní jednání zakládá.

Aby vůbec vznikla právní odpovědnost je zde nutná existence právního deliktu, který je definovaný jako protiprávní jednání osoby, spočívající v porušení nebo nesplnění povinnosti stanovené zákonem.⁵⁵

Pokud přejdeme ze správní roviny deliktní odpovědnosti k odpovědnosti trestní, je nutné zmínit, že trestní odpovědnost se aktivuje v okamžiku, kdy jakékoliv protiprávní jednání lze klasifikovat jako trestný čin. Jako klíčový zde vystupuje trestní zákoník, který je založen na zásadě subsidiarity trestní represe, což znamená, že trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat pouze v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Této zásadě se také říká princip *ultima ratio*, odkazující na to, že trestní odpovědnost nastupuje až jako nepřísnější prostředek v nejzávažnějších případech.⁵⁶

Do popředí vystupuje např. trestný čin neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami, který popisuje § 299 odst. 2 a 4 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a o kterém nám také hovoří judikatura Ústavního soudu. Ta zakotvuje případ neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy, konkrétně nelegální obchod a dovoz se vzácnými druhy papoušků, kombinující se s trestným činem podle § 348 odst. 1 a odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, tedy padělání a pozměnění veřejné listiny. Stěžovatel, vystupující jakožto člen

---

⁵⁴ DAMOHORSKÝ, Milan a kol. Právo životního prostředí. Praha: C. H. Beck, 3. vydání, 2010, ISBN 978-80-7179-747-0 s. 73.

⁵⁵ PRÁŠKOVÁ, H. Základy odpovědnosti za správní delikty. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-456-8. s. 10

⁵⁶ Ustanovení § 12 odst. 2 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

organizované skupiny, zajišťoval finanční prostředky pro nákup papoušků, dále zajišťoval jejich registraci na území České republiky, pro další nakládání s papoušky, opatřoval falešné dokumenty a nelegálně je umisťoval v místě svého trvalého bydliště. Soud jej odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání čtyř let, trestu zákazu činnosti spočívající v obchodování s ohroženými druhy na dobu pěti let a trest propadnutí věci (mobilního telefonu). Stěžovatel se dle svých výpovědí, skutků nedopustil, je nevinný. K Ústavnímu soudu podal stížnost, kterou, kterou odůvodňuje tím, že předcházejícím rozhodnutím OS, KS a NS byla porušena jeho základní, ústavně zaručená práva, zakotvující LZPS v čl. 10 a čl. 36.⁵⁷ Ústavní soud, po projednání všech relevantních důkazů shledal, že se stížnost jeví jako neopodstatněná a odmítl ji.⁵⁸

Ovšem z pohledu praxe se častěji využívá odpovědnost správní, která se užije v situacích, kdy je protiprávní jednání označeno za přestupek. Protože se čím dál více zvyšuje závažnost protiprávních činů zaměřujících se na přírodu, trestněprávní odpovědnost za protiprávní jednání proti životnímu prostředí vystupuje stále více do popředí.

3.1. Právní úprava delikt ní odpovědnosti

O přestupcích fyzických osob, právnických a podnikajících fyzických osob rozhodují orgány ochrany přírody a krajiny. Jejich reakce na protiprávní jednání, formou konkrétního postihu, je důležitá pro následné vymáhání uložených pokut a uplatňování dalších správních opatření k nápravě zjištěných nedostatků a jejich příčin. Klíčovým je datum 1. 7. 2017, kdy došlo k významné změně v právní úpravě správního trestání. Účinnosti nabyl zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který upravuje obecnou část přestupkového práva hmotného a procesní úpravu projednávání přestupků. Dále zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, který navazuje na PřesZ a v neposlední řadě také zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích. V době před vznikem těchto nových zákonů byla odpovědnost právnických

---

⁵⁷ Usnesení Ústavního soudu III. ÚS 3871/14 ze dne 2.4.2015

⁵⁸ Ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1992 Sb., o Ústavním soudu

a podnikajících FO roztržena ve zvláštních zákonech.⁵⁹ Odpovědnost nyní zaktivuje sám zákon o ochraně přírody a krajiny, konkrétně v části osmé, která používá i stejnojmenné označení.⁶⁰

Jestliže nahlédneme do přestupkového zákona, dojdeme k závěru, že existují tři typy odpovědnosti:

- 1) odpovědnost fyzické osoby,
- 2) odpovědnost právnické osoby, a
- 3) odpovědnost podnikající fyzické osoby.

3.1.1. Odpovědnost FO za přestupek

Současná právní úprava zakotvuje pouze odpovědnost FO za přestupek, tj. protiprávní jednání, které je výslovně za přestupek označeno a jehož základním a určujícím znakem je odpovědnost za zavinění. Fyzická osoba se tedy může stát pachatelem přestupku pouze pokud svým zaviněným jednáním naplní znaky přestupku. Znakem přestupku se rozumí jeho protiprávnost, materiální znak v podobě „společenské škodlivosti“ a formální znak - (čin, který je v zákoně označen za přestupek a který vykazuje znaky stanovené zákonem).⁶¹ Jen deliktně způsobilá osoba může vystupovat jako pachatel. Toto se pojí s prokázáním určité úrovně rozumové a volní vyspělosti, tzn. dosažením věku a zachování rozpoznávacích a ovládacích schopností.⁶² Jestliže osoba pro nepřičetnost nebyla schopna rozpoznat protiprávnost svého jednání, nelze ji považovat za osobu odpovědnou. Jelikož zákon stanoví, že pokud osoba spáchá přestupek ve stavu nepřičetnosti, není odpovědna za takové jednání, které směřovalo k naplnění znaků skutkové podstaty přestupku.⁶³

---

⁵⁹ JELÍNKOVÁ, Jitka a Svatava HAVELKOVÁ. *Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-839-9. s. 1-3

⁶⁰ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2-29]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁶¹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupy a řízení o nich

⁶² JELÍNKOVÁ, Jitka a Svatava HAVELKOVÁ. *Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-839-9. s. 37

⁶³ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7. s. 256-263.

3.1.2. Odpovědnost právnické osoby

Tato část je věnována odpovědnosti právnických osob, kde je nutné si připomenout, že pro správní trestání musí platit obdobné principy a pravidla jako pro trestnost trestných činů, což nám zakotvuje samotná judikatura.⁶⁴ Proto je kladen veliký důraz nejen na posuzování odpovědnosti FO, ale rovněž na posuzování odpovědnosti PO.

Jelikož PO vystupuje v pozici tzv. „umělé“ vytvořené osoby a FO v postavení osoby přirozené, i v úpravě deliktů způsobilosti spatřujeme rozličnost. Jednou ze základních rozdílů od odpovědnosti FO je, že PO odpovídá objektivně, tj. bez ohledu na zavinění. Zde je ovšem nutné zmínit, že PO sice disponuje objektivní odpovědností, nikoli však absolutní, ani odpovědností za výsledek. Dříve jsme se s tímto nesprávným označováním deliktů odpovědnosti PO setkávali poměrně často. Na straně správního orgánu leží určité břemeno prokázání, že výsledek nastal porušením právních povinností konkrétní právnické osoby. V návaznosti na tento problém můžeme popsat případ, že srpna roku 2002, kdy došlo k rozsáhlému úniku chlóru z provozu společnosti SPOLANA, a.s. v Neratovicích. Působení chlóru zasáhlo především dřeviny rostoucí mimo les (došlo k podstatnému a trvalému snížení ekologických a společenských funkcí).⁶⁵ Poškozováním a ničením dřevin rostoucích mimo les bylo zasaženo do ustanovení § 7 odst. 1 OchPřKr. Nicméně řízení o uložení pokuty za protiprávní jednání spočívající v poškození dřevin, muselo být nakonec ČIŽP zastaveno, jelikož se nepodařilo prokázat, že k úniku chlóru došlo v důsledku porušení právních povinností právě společnosti SPOLANY.

Jak už je uvedeno výše, PO vystupuje jako umělý subjekt, proto musí v právních vztazích vystupovat prostřednictvím konkrétní osoby.

Nový přestupkový zákon se opírá o dosavadní praxi posuzování deliktů odpovědnosti PO a přinesl novou úpravu přičitatelnosti jednání FO právnické osobě. Orgány životního prostředí se totiž čím dál více potýkaly s otázkami typu: kdo odpovídá za zaměstnance, který obsluhoval stroj, jímž byly poškozeny kořeny stromů. Judikatura na otázky tohoto typu odpovídá velice jednoduše. Pokutu podle

---

⁶⁴ Rozsudek NSS ze dne 31.5.2017, č. j. 8 As 17/2007-135 1338/2007 Sb. NSS

⁶⁵ Ustanovení § 8 odst. 1 vyhlášky č. 395/1992 Sb. Vyhláška ministerstva životního prostředí České republiky, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

ZOPK je možné uložit pouze takové osobě, u které je spolehlivě prokázáno, že se fakticky dopustila protiprávního jednání, bez povolení, svým jednáním poškodila nebo zničila dřevinu nebo skupinu dřevin.⁶⁶

3.1.3. Odpovědnost podnikající fyzické osoby

Přestože podnikající FO je stále fyzickou osobou, tedy osobou přirozenou, na odpovědnost za protiprávní jednání, k němuž došlo při podnikání nebo v jakékoliv souvislosti s ním se hledí stejně rigorózně jako na odpovědnost právnických osob tzn. i tyto osoby odpovídají objektivně. I zde musím zmínit rozdílnost dnešní úpravy v porovnání s právní úpravou přestupkového zákona před rokem 2017. Došlo k významnému rozšíření formulace „při podnikání nebo v přímé souvislosti s ním“, oproti předcházející formulace „při výkonu podnikatelské činnosti, kterou před 1. 7. 2017 používal i ZOPK, např. v ustanovení § 88 OchPřKr.⁶⁷ V kontinuitě na § 88 zákona o ochraně přírody a krajiny musím zmínit rozsudek MS v Praze ze dne 27. 4. 2004, který konstatoval, že uplatnění slov „při výkonu podnikatelské činnosti“, nemůžeme chápat tak, že díky tomu, lze hodnotit pouze činnost, která je vlastním předmětem podnikání, zakotvující příslušné podnikatelské oprávnění. V potaz se musí brát i činnost v souvislosti s takovým podnikáním. Avšak zde postačuje pouhá existence souvislosti mezi předmětem jednání a předmětem podnikání, tzn. striktně není vyžadováno, aby deliktní jednání odpovídalo přímo předmětu podnikání.⁶⁸

Na závěr je nutné zmínit, že v zákoně o odpovědnosti za přestupky jsou jednotně vymezeny i okolnosti vylučující protiprávnost. V oblasti ochrany přírody nám na rozdíl od ostatních oblastí práva přichází v úvahu pouze krajní nouze a přípustné riziko. Můžeme si představit situaci, kdy chceme z bezpečnostních důvodů zbourat starý komín, vše je provedeno v souladu s přepisy, avšak nepředvídatelné okolnosti způsobí pád komínu na památky strom.

---

⁶⁶ Srov. Rozsudek NSS ze dne 29. 1. 2004, č. j. 7 A 156/2000-54 (664/2005 Sb. NSS)

⁶⁷ JELÍNKOVÁ, Jitka a Svatava HAVELKOVÁ. *Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-839-9. s. 37-61

⁶⁸ Rozsudek MS v Praze ze dne 27. 4. 2004, sp. zn. 8 Ca 90/2005

Tímto není naplněna skutková podstata žádného přestupku, tudíž se bude jednat o aktivaci přípustného rizika.⁶⁹

3.2. Deliktní odpovědnost podle ZOPK

Odpovědnost na úseku ochrany přírody a krajiny zakotvuje část osmá zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. V této kapitole krátce je zmíněno, jakým způsobem chápe deliktní odpovědnost tento, pro nás, klíčový zákon.

3.2.1. Nápravná opatření podle ZOPK

Institut „navrácení do původního stavu“ si můžeme představit tak, že kdo se dopustí protiprávního jednání tím, že poškodí, zničí nebo nedovoleně změní část přírody a krajiny chráněné tímto zákonem, je povinen jej navrátit do stavu, který předcházel. Předmětné ustanovení zákona poukazuje na skutečnost, že uložením správního trestu za přestupek není vyloučeno uložení nápravného opatření.

Je nutné zmínit, že opravdu málokdy je ale možné poškozenou, nebo jinak narušenou část přírody nebo krajiny uvést do reálně původního stavu. Zákon ovšem zakotvuje alternativu, která stanoví, že pokud není možné, nebo účelné uvést část přírody do původního stavu, může orgán ochrany přírody stanovit, že povinný je povinen provést přiměřená náhradní opatření k nápravě. Účelem je vyvážení následku předcházejícího nedovoleného jednání, kterým došlo k narušení přirozeného stavu přírody a krajiny. Důležité je ale zmínit, že uvedením části přírody nebo krajiny do původního stavu, nebo provedení náhradního opatření není povinný zbaven povinnosti nahradit případné škody. Neodpadá ani možnost postihu za přestupek či dokonce trestný čin.⁷⁰

Jako příklad náhradního opatření k nápravě při nemožnosti navrácení do původního stavu můžeme zmínit případ žalobkyně, které byla ČIŽP rozhodnutím dne 24.2.2009 uložena povinnost odstranit následky neoprávněných zásahů, kterých se dopustila při výstavbě sportovního a rekreačního areálu. Prováděním

---

⁶⁹ KVIETIKOVÁ, Elena. Odpovědnost za přestupky – otázky hmotného práva. *Časopis Ochrana přírody* [online]. Copyright © 2008 [cit. 07.03.2022]. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/odpovednost-za-prestupky-otazky-hmotneho-prava/>

⁷⁰ STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost: právní stav k 1.1.2006*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-609-1. s. 531

stavebních a zemních prací totiž způsobila nevratnou biologickou přeměnu v okolí vodní plochy Podhorského jezera a narušila biotop živočichů, čímž zapříčinila úhyn raných vývojových stádií ocasatých obojživelníků a žab. Protože nebylo možné aplikovat ustanovení § 86 odst. 1 ZOPK (navrátit okolí vodní plochy v předešlý stav), muselo se přistoupit k provedení přiměřeného náhradního opatření k nápravě. Agentura ochrany přírody a krajiny, jakožto vlastník, navrhla ČIŽP náhradní opatření k nápravě spočívající v obnově funkcí a rekonstrukce rybníku nalézajícího se v CHKO Labské Pískovce.⁷¹

Protože ZOPK stojí na zásadě odpovědnosti původce, navrácení do původního stavu stojí zpravidla na straně „škůdce“, tedy toho, kdo negativní zásah způsobil. O opatření k odstranění následků neoprávněných zásahů je vedeno správní řízení, zahájeno z moci úřední orgánem ochrany přírody tj.: krajským úřadem, Agenturou ochrany přírody a krajiny, správou národního parku či újezdním úřadem v rozsahu jejich územní a věcné působnosti. Vedle povinného, ve správním řízení, v pozici účastníka mohou vystupovat také vlastníci všech dotčených pozemků, a za podmínek vymezených v § 70 a 71 ZOPK také příslušná obec a environmentální spolky.⁷²

Jak už bylo uvedeno výše, zákon upřednostňuje *naturální restituci*, tj. uvedení poškozené, zničené nebo nedovoleně změněné části přírody v předešlý stav. Povinnost navrátit přírodu v předešlý stav vyplývá přímo ze zákona, ovšem až orgány ochrany přírody rozhodují o tom, za je to možné a jakým způsobem tak má být provedeno.⁷³ Na začátku kapitoly byla zmíněna obtížnost navrácení do původního stavu. V mnohých případech se setkáváme dokonce s nemožností navrácení. Představme si například problém neoprávněného pokácení památného stromu. Možnost navrácení zde musí být nejen fakticky, ale i právně. Často se můžeme setkat i s překážkami veřejnoprávní povahy. Není možné, aby bylo ukládané opatření v rozporu s předpisy, které upravují využití území nebo zakazují

---

⁷¹ Rozsudek (SJS) Nejvyšší správní soud - senát (ostatní) ze dne 25.10.2018 sp. zn. 10 As 166/2018 - 51 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-11]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷² VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3. s. 606

⁷³ PEKÁREK, Milan. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a předpisy související: komentované znění*. Brno: Masarykova univerzita, 2000. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-2376-7. s. 216

určité činnosti. Stejně tak není přípustné, aby provedením opatření k navrácení do původního stavu vznikalo riziko další újmy na přírodě nebo krajině.⁷⁴

3.3. Subsidiarita trestní represe

V závěru této kapitoly je nutné zmínit, že ochrana přírody je zakotvena nejen v zákone o ochraně přírody a krajiny, ale také v trestní zákoníku můžeme pozorovat kolizi odpovědnosti za trestné činy a odpovědnosti za přestupky. Tzn. že řadu protiprávních jednání, které poškozují nebo ohrožují zájmy ochrany přírody a krajiny budeme moci podřadit jak pod skutkové podstaty trestných činů, tak i pod skutkové podstaty přestupků. Situace, kdy je možné protiprávní jednání kvalifikovat jako trestný čin i jako přestupek, je nevhodná, neboť narušuje princip právní jistoty, způsobuje interpretační problémy a mnoho dalších nepředvídatelných potíží.

Důležitou skutečností je, že jako trestný čin by mělo být postihováno takové protiprávní jednání, které způsobuje vyšší škodlivost pro společnost a kde by byl postih za správní delikt nedostačující. Břemeno rozlišení, zda-li se jedná o správní delikt a bude se uplatňovat odpovědnost za správní delikt, nebo trestný čin, leží na orgánech ochrany přírody. Jestliže takový orgán dojde k závěru, že protiprávní jednání již vykazuje znaky trestného činu, má povinnost tuto skutečnost neprodleně oznámit státnímu zástupci či policejnímu orgánů a věc postoupí pro nepřislušnost.⁷⁵ V kolizi trestněprávní a správní odpovědnosti se také zvažují další atributy, jako je např. rozsah způsobené újmy přírodě a krajině, s ohledem na zvlášť hrubý způsob provedení a také pohnutky jednání.⁷⁶

---

⁷⁴ VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3. s. 606-607

⁷⁵ Ustanovení § 12 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád s odkazem na ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

⁷⁶ HAVELKOVÁ, Svatava. Odpovědnost za správní delikty a trestné činy. *Časopis Ochrana přírody* [online]. Copyright © 2008 [cit 05.03.2022]. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/odpovednost-za-spravni-delikty-a-trestne-ciny/>

4. Přestupky na úseku ochrany přírody a krajiny

Jak už vyplývá z názvu diplomové práce, nejpodstatnější kapitolou celé práce, je právě tato. Na samotném úvodu bych ráda zmínila větu, kterou zakotvuje zákon o životním prostředí, jenž stojí na určité binaritě, když stanoví, že je možné využívat přírodu, avšak v míře, která jí neublíží. *“Území nesmí být zatěžováno lidskou činností nad míru únosného zatížení.”*⁷⁷ V návaznosti na tuto významnou větu je nutné zmínit i ustanovení § 5 téhož zákona, který přibližuje problematiku zatížení. V úvahu připadá takové zatížení, *„při kterém nedochází k poškozování životního prostředí, zejména jeho složek, funkcí ekosystémů nebo ekologické stability.”*⁷⁸

Nejdůležitějšími ustanoveními odpovědnosti za přestupky dle zákona o ochraně přírody a krajiny jsou § 87 a 88 ZOPK. Jak si můžeme všimnout, tak problematika přestupků v oblasti ochrany přírody a krajiny je velice obsáhlá, v této práci proto vymezím pouze některé přestupky. Některé z nich ovšem rozeberu hlouběji a případně odkáži na judikaturu. Dalším důvodem zredukované charakteristiky přestupků je takový, že některé skutkové podstaty přestupků FO a PO, či podnikajících FO se shodují. Až na rozdílnost ve výších sankcí, za ně ukládaných.

V návaznosti na jednotlivé skutkové podstaty přestupků je také nutné zmínit, jaké tresty je možné uložit. V oblasti ochrany přírody a krajiny existují dva způsoby trestání, a to formou pokuty a odebráním nedovoleně držných jedinců zvláště chráněných druhů, kterým se věnuje následující kapitola.⁷⁹ Zvláštní případ představuje oblast ochrany zvláště chráněných rostlin, živočichů, dřevin či památných stromů ve zvláště chráněných územích, kde zákon upravuje možnost uložit až dvojnásobnou pokutu.⁸⁰ Kapitola je rozdělena do dvou podskupin podle osoby pachatele. Známe tedy přestupky fyzických osob, právnických osob a fyzických podnikajících osob. Tato kapitola je založena na analýze předmětných paragrafů a jejich odstavců.

---

⁷⁷ PRŮCHOVÁ, Ivana, ed. *Aktuální otázky práva životního prostředí*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3629-x. s. 119.

⁷⁸ Ustanovení § 5 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

⁷⁹ Ustanovení § 87 a 88 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

⁸⁰ VOMÁČKA, Vojtěch et al. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2018. s. 608-615.

4.1. Přestupky fyzických osob dle § 87 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Ustanovení § 87 zákona o ochraně přírody a krajiny obsahuje skutkové podstaty přestupků roztríděných do tří skupin dle jednotlivých odstavců, které vyznačují míru společenské škodlivosti přestupků fyzických osob, tj. míru nebezpečnosti protiprávního jednání ve spojitosti s přírodou a krajinou. Jak už bylo zmíněno v kapitole, týkající se odpovědnosti, aby bylo jednání považováno za přestupek, postačuje prokázat, že skutek byl spáchán z nedbalosti.

Pakliže se zaměříme na strukturu tohoto ustanovení, všimneme si, že paragraf je rozdělen do čtyř odstavců, kdy poslední z nich nám vysvětluje, že jednotlivé odstavce popisují přestupky z hlediska závažnosti na: nejmírněji trestané, přísněji trestané a nejzávažnější protiprávní jednání proti přírodě a krajině, která jsou trestána nejpřísněji.⁸¹

Poslední významné změny provedla v oblasti odpovědnosti za přestupky na úseku ochrany přírody a krajiny již výše zmiňovaná „protiinvazivní novela“ která je provedena zákonem č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů. Nejen v oblasti přestupků fyzických osob, ale i osob právnických a podnikajících fyzických osob, byl zákon doplněn některými „novými“ přestupky. Jako další můžeme zmínit přestupek FO: *úmyslné rozšíření do krajiny jedince nepůvodního druhu nebo křížence bez povolení orgánu ochrany přírody nebo v rozporu s ním*. Ačkoliv jsou nové přestupky FO i PO na stejné bázi, z kategorie přestupků PO a podnikajících FO poznamenám např. přestupek neprovedení opatření proti nepříznivým účinkům uložených rozhodnutím.⁸²

4.1.1. Přestupky podle § 87 odst. 1 ZOPK

V první skupině, a tedy i v prvním odstavci, nalezneme přestupky, které jsou trestány nejmírněji. Zákon v této oblasti stanoví horní hranici pokuty do částky ve výši 10.000,- Kč. První odstavec vymezuje 13 skutkových podstat, rozřazených

---

⁸¹ STEJSKAL, V. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-10]. ASPI_ID KO114_1992CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁸² Zákon č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů

do písmene a)-m), klasifikovaných jako nejméně škodlivé protiprávní jednání v oblasti ochrany přírody a krajiny.

Mezi tyto přestupky řadíme dle písm. a) jednání fyzické osoby, které směřuje k nedovolené změně či rušení dochovaného stavu přírody ve zvláště chráněném území nebo nedovolené měnění dochovaného stavu památného stromu. Jak si můžeme na první pohled všimnout písm. a) se rozděluje na dvě části. Předmětem ochrany je zde příroda ve zvláště chráněném území a v druhé části památný strom.

Nyní přistoupíme k vymezení příkladu, který odkazuje na nedovolené měnění či rušení dochovaného stavu přírody ve zvláště chráněném území. Činnost směřující k tomuto přestupku spatřujeme v CHKO Labské pískovce, která je velice navštěvovanou oblastí pro horolezce Českého horolezeckého svazu (ČHS). V oblasti CHKO horolezci provádí lezení, které mají povolené Správou CHKO. Stanovisko, které bylo vydáno v souvislosti s povolením horolezectví na území CHKO stanoví: *“V Labském údolí je horolezecká činnost povolena. Za dodržování podmínek Pravidel sportovního lezení na pískovcových skalách by nemělo dojít k „nedovolené změně či rušení dochovaného stavu přírody“. V opačném případě by se jednalo o porušení § 87, zák. č. 11/1992 Sb., ZOPK. V době hnízdění ohrožených nebo vzácných druhů ptactva jsou v Labském údolí vyhlášovány přechodně chráněné plochy, kde je lezení zakázáno.“*

Vzhledem k tomu, že k horolezectví neodmyslitelně patří magnézium, problém, který navazuje na § 87 odst. 1 písm. a) ZOPK je spatřován v tom, že magnézium zanechává na povrchu skal neodstranitelné bílé fleky a tím dochází k nenávratnému hyzdění přírodních útvarů. Tímto dochází nejen ke snížení jejich estetické a přírodní hodnoty, ale také k porušování krajinného rázu. Pokud tedy Správa CHKO Labské pískovce nechce, z estetických důvodů, aby se na chráněném území používalo magnézium, existuje možnost lezení na uvedených skalách zcela zakázat. Není možné povolovat lezení a vedle toho zakazovat používání magnézia, protože to nepovoluje zákon.

Jestliže přejdeme k druhé části věty tohoto ustanovení, týkající se nedovoleného měnění dochovaného stavu památného stromu, je nutné poukázat na ustanovení § 46 odst. 2 ZOPK, který stanoví: *„památné stromy je zakázáno poškozovat, ničit a rušit v přirozeném vývoji; jejich ošetřování je prováděno se*

*souhlasem orgánu, který ochranu vyhlásil.*⁸³ Pokud tedy někdo např. ošetřuje památný strom, prováděním ořezu suchých větví a nemá k tomu příslušné povolení Orgánu ochrany přírody, může být taková činnost posuzována jako přestupek dle § 87 odst. 1 písm. a) nedovolené měnění dochovaného stavu památného stromu. V takovém případě může být uložena pokuta až do výše 10.000,- Kč. Jestliže k takovému protiprávnímu jednání bude docházet v území, které je prohlášeno za zvláště chráněné území, hrozí až dvojnásobná pokuta, tj. 20.000,- Kč.⁸⁴

Druhým přestupkem tohoto odstavce je nedovolený zásah do přirozeného vývoje zvláště chráněných druhů rostlin, kterému je více věnována v část přestupků právnických a podnikajících fyzických osob.

Jako třetí nám zákon stanoví, že se přestupku dopustí ten, kdo *„zraňuje, chová bez povolení zvláště chráněné živočichy nebo ptáky nebo jinak nedovoleně zasahuje do jejich přirozeného vývoje“*.⁸⁵ V první řadě je nutné si vymezit problematiku *„zvláště chráněný živočich nebo pták“*, kterou nalezneme v § 50, který zakotvuje základní podmínky ochrany zvláště chráněných živočichů tak, že *„zvláště chránění živočichové jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích, jsou chráněná i jimi užívaná přirozená umělá sídla a jejich biotop. Je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje těchto živočichů, tj. chytat je, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrcovat. Dále není dovoleno sbírat, ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stádia nebo jimi užívaná sídla. A v neposlední řadě je zakázáno je držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat a nabízet za účelem prodeje nebo výměny.“*⁸⁶ S odkazem na ustanovení § 48 odst. 2 je nutné zmínit, že existují tři stupně ohrožení zvláště chráněných živočichů a to:

- 1) kriticky ohrožení,
- 2) silně ohrožení,
- 3) ohrožení.⁸⁷

---

⁸³ UHERKA, Josef. Horyinfo.cz. [online]. 2012 [cit. 11.03.2022]. Dostupné online z: <http://www.horyinfo.cz/view.php?cislocclanku=2007070004&nazevclanku=dejme-jim-jejich-mg>

⁸⁴ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-11]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁸⁵ § 87 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-11]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁸⁶ § 50 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-11]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁸⁷ § 48 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-11]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Vyhláška ministerstva životního prostředí, v příloze č. III., poté vytváří konkrétní seznamy, kde uvádí, jací živočichové se řadí do jednotlivých stupňů ohrožení. A protože jich je velká spousta, jsou zde uvedeny pouze některé z nich.

Kriticky ohrožení

- ze skupiny bezobratlých např.: (krasec uherský, rak kamenáč, střevlík),
- ze skupiny obojživelníků např.: (čolek dravý, ropucha krátkonohá),
- ze skupiny ptáků např.: (koliha velká, orel skalní, volavka červená).

Silně ohrožení

- ze skupiny obojživelníků např.: (kuňka ohnivá, rosnička zelená),
- ze skupiny ptáků např.: (čáp černý, datlík tříprstý, chřástal vodní),
- ze skupiny savců např.: (rys ostrovid, vydra říční, křeček polní).

Ohrožení

- ze skupiny plazů: užovka obojková,
- ze skupiny ptáků např.: (břehule říční, čáp bílý),
- ze skupiny savců např.: (veverka obecná, plch velký).⁸⁸

K této problematice je potřeba uvést rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. listopadu 2007, č. j. 2 Ca 13/2007-26. V daném případě do popředí vystupuje ustanovení § 70 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, ustanovení § 87 odst. 1 písm. c) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a čl. 11 LZPS, na který odkazuje žalobce.

Celý případ pojednává o tom, že ČIŽP rozhodla dne 12.3.2017 o vině žalobce, který se dopustil protiprávního jednání tím, že držel samici a samce orla skalního, jenž jsou zařazeni do kriticky ohroženého druhu. ČIŽP se zde ovšem dopustila pochybení v tom, že se nezabývala hlubším zkoumáním skutečnosti, zda-li je žalobce vlastníkem samice i samce orla skalního, nebo je pouze jejich držitelem. Posléze na základě dokazování došlo ke zjištění, že žalobce byl pouze držitelem orlů. Vlastníkem byla třetí osoba (Mgr. E.B.), která si pouze na základě dohody se žalobcem a na jeho pozemku pronajala dvě voliéry, kde měla orly umístěny. Mimo jiné vyšlo také najevo, že Mgr. E.B. disponovala náležitým oprávněním k chovu těchto orlů, jenž jí vydalo Ministerstvo životního prostředí.

---

⁸⁸ Vyhláška ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Cílem této judikatury je především upozornit na to, že přestupku dle § 87 odst. 1 písm. c) se může dopustit pouze vlastník nebo držitel předmětného jedince, nikoliv osoba jiná.⁸⁹

Je třeba zmínit, že dle citovaného rozsudku se správní orgán dopustil několika dalších pochybení. Základní pochybení spatřuji v tom, že správní orgán provedl ústní jednání s paní E. B. ještě předtím, než bylo vůbec zahájeno správní řízení, přestože zákon výslovně stanoví, že ústní jednání může být nařízeno až po zahájení správního řízení.⁹⁰

Dalšími přestupky dle § 87 odstavce 1 jsou: *neumožnění vstupu na pozemky osobám, které jsou oprávněny vstupovat na pozemky, jenž FO vlastní nebo užívá.* Oprávněnými osobami jsou pracovníci všech orgánů ochrany přírody, kteří se při výkonu činnosti prokáží služebními průkazem.⁹¹ Dále:

dle písm. e) *nesplnění ohlašovací povinnosti, kterou stanoví zákon.*

Dle písm. f) *vykonávání činnosti zakázanou v ochranném pásmu určeném k zabezpečení zvláště chráněných částí přírody.*

Dle písm. g) *neprovedení uložení náhradní výsadby dřevin (s odkazem na § 9 ZOPK).*

Dle písm. h) *nedodržení omezení nebo zákazu vstupu vyhlášený § 64 ZOPK.*

Dle písm. i) *nesplnění některé z povinností k paleontologickému nálezu (s odkazem na § 11 odst. 1 ZOPK).*

Dle písm. j) *vysazování či vysévání uměle vypěstované zvláště chráněné rostliny nebo vypouštění zvláště chráněných živočichů narozených a odchovaných v zajetí do volné přírody bez souhlasu orgánu ochrany přírody.*

Dle písm. k) *nevidování řádných záznamů o chovu zvláště chráněných živočichů nebo ptáků či pěstování či pěstování zvláště chráněných rostlin.*

Dle písm. l) *nesplnění povinnosti nezaměnitelného označení zvláště chráněného živočicha nebo ptáka, nepožádání ve stanovených lhůtách o vydání*

---

⁸⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. listopadu 2007, č. j. 2 Ca 13/2007-26

⁹⁰ Ustanovení § 44 a § 49 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

⁹¹ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny s odkazem na § 62 nebo 68 odst. 4 a 81

*osvědčení nebo neodevzdání osvědčení ve stanovené lhůtě příslušnému orgánu ochrany přírody.*⁹²

V souvislosti s posledním bodem tohoto odstavce, písm. (m), musíme zmínit i nově připojený přestupek, a to: *zavlečení, vysazení nebo šíření invazních nepůvodních druhů na unijním seznamu, který přinesl zákon č. 364/2021 Sb.*⁹³

4.1.2. Přestupky podle § 87 odst. 2 ZOPK

V druhém odstavci nalezneme přestupky, které jsou klasifikované jako přísněji trestané. Zde spatřujeme diferencovanost od odstavce 1 ve výši pokuty, kterou lze za spáchaný přestupek uložit. Písm. b) čtvrtého odstavce říká, že zde je možné uložit pokutu do výše 20.000,- Kč. Zákon tyto přestupky popisuje jako závažnější přestupky, s vyšší mírou společenské škodlivosti. V této podkapitole opět vymezím všechny přestupky a některé z nich rozeberu podrobněji.

Jako první přestupek FO, zakotvený v druhém odstavci si vymezíme přestupek dle písm. a) *zničení součásti přírody ve zvláště chráněném území nebo zničení zařízení určené k ochraně, označení a vybavení zvláště chráněného území.*

Dle písm. b) *zničení zvláště chráněné rostliny zařazené do kategorie ohrožených buď přímo nebo způsobení jejich úhynu nedovoleným zásahem do jejich životního prostředí.*

Dle písm. c) *usmrcování ptáků s výjimkou těch, kteří mohou být loveni, nebo zvláště chráněných živočichů zařazených do kategorie ohrožených přímo nebo způsobení jejich úhynu nedovoleným zásahem do jejich životního prostředí nebo chytání zvláště chráněných živočichů.*

Dle písm. d) *ohrožování nad nezbytnou míru zvláště chráněné části přírody při zásazích proti škůdcům, rostlinným chorobám, plevelům a při hygienických opatřeních.*

Dle písm. e) *poškození nebo pokácení dřeviny rostoucí mimo les bez povolení.*

---

⁹² Ustanovení § 87 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-11]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹³ Čl. I. bod 60 zákona č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů

Dle písm. f) *provedení škodlivého zásahu do významného krajinného prvku bez souhlasu orgánu ochrany přírody.*

K přestupku dle § 87 odst. 2 písm. f) se vyjádřila judikatura. U NSS se kasační stížností bránil žalobce (MUDr. L.Š.) proti žalovanému: Ministerstvu životního prostředí. Kasační stížnost žalobce podal proti rozsudku Městského soudu v Praze, kterým soud zamítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného. Předmětným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí ČIŽP. Žalobce byl prvostupňovým rozhodnutím uznán vinným z přestupku dle § 87 odst. 2 písm. f) ZOPK tím, že provedl škodlivý zásah do VKP bez souhlasu orgánu ochrany přírody a krajiny. Současně se dopustil i přestupku dle § 87 odst. 3 písm. d) ZOPK tím, že pokácel skupinu dřevin rostoucích mimo les bez povolení orgánu ochrany přírody a krajiny. Přestupků se pachatel dopustil tím, že pokácel převážnou část břehového porostu, který byl součástí významného krajinného prvku bez závazného stanoviska orgánu ochrany přírody. A ve stejném období pokácel 15 kusů dřevin rostoucích mimo les. Za tyto skutky byla žalobci uložena pokuta ve výši 15.000,- Kč. Žalobce se odvolával na to, že stromy musel pokácet, neboť byly poškozeny větrem, a tudíž ohrožovaly zdraví i život jeho rodiny. V tomto případě bylo podstatné, aby se správní orgány náležitě vypořádaly s otázkou, zda-li předmětná část vodního toku zasažená kácením, spadá pod definici VKP. Správní orgány se shodli, že kácením došlo k ohrožení a oslabení ekologicko-stabilizační funkce významného krajinného prvku, tedy byl proveden škodlivý zásah do VKP. Na základě zjištěných skutečností se Nejvyšší správní soud rozhodl kasační stížnost zamítnou.⁹⁴

Dle písm. g) *poškození nebo ničení jeskyní nebo její součást, nebo porušení jiné povinnosti stanovené k ochraně jeskyň podle § 10.*

Dle písm. h) *narušení krajinného rázu nesplněním povinností podle § 12 odst. 2.*⁹⁵ Vzhledem k tomu, že toto ustanovení odkazuje na § 12 odst. 2 tzn. k narušení krajinného rázu může dojít umístováním a povolováním staveb, nebo jiné činnosti. Pokud zde vyvstává tato hrozba, je k povolení takové stavby nezbytný

---

⁹⁴ Rozsudek (SJS) Nejvyšší správní soud - senát (ostatní) ze dne 07.02.2018 sp. zn. 6 As 250/2017 - 27 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-12]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹⁵ Ustanovení § 87 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-12]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

souhlas orgánu ochrany přírody.⁹⁶ Pro pochopení problematiky narušení krajinného rázu si uvedeme příklad z judikatury. Jelikož zde není nutné popisovat celý rozsudek, zmíním pouze část týkající se narušení krajinného rázu.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.10.2003 popisuje případ, kdy se žalobkyně dopustila přestupku dle § 87 odst. 2 písm. h) tím, že bez souhlasu, který je dle zmíněného § 12 odst. 2 ZOPK nezbytný, umístila na svůj pozemek, nacházející se v CHKO Železné hory, nadzemní objekt (dřevěnou mobilní buňku), čímž došlo k narušení krajinného rázu. Na základě zjištěného stavu byla žalobkyni uložena pokuta ve výši 3.000 Kč (řídící se starou právní úpravou), ale také povinnost odstranit následky neoprávněného zásahu dle § 86 odst. 1 ZOPK, a navrátit dotčenou část krajiny do původního stavu, odstraněním předmětné mobilní buňky.⁹⁷ Zbývajícími přestupky jsou:

Dle písm. i) *porušení ustanovení návštěvního řádu národního parku vydaného podle § 19.*

Jelikož nám novelizace z roku 2021 přivedla nové přestupky nejen v prvním odstavci, ale i v druhém a třetím, je nutné si zmínit i tyto. Výklad skutkových podstat přestupků v odstavci dva byl rozšířen o čtyři nové přestupky a to:

Dle písm. j) *úmyslné rozšíření do krajiny jedince nepůvodního druhu nebo křížence bez povolení orgánu ochrany přírody podle § 5 odst. 4 nebo 5 nebo v rozporu s ním.*

Dle písm. k) *neprovedení opatření proti nepříznivým účinkům uložené rozhodnutím vydaným na základě § 13c odst. 1.*

Dle písm. l) *provedení přesunu bez povolení orgánu ochrany přírody nebo v rozporu s ním.*

V posledním bodě je zakotven přestupek, kterého se dopustí fyzická osoba tím, že *v případě nepředvídatelné události s nepříznivými účinky na životní*

---

⁹⁶ § 12 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-13]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹⁷ Rozsudek (SJS) Nejvyšší správní soud - senát (ostatní) ze dne 29.10.2003 sp. zn. 7 A 108/2002 - 32 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-12]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

prostředí nebo na původní populaci nepostupuje podle pohotovostního plánu vypracovaného podle čl. 17 nařízení Rady (ES) č. 708/2007.⁹⁸

4.1.3. Přestupky podle § 87 odst. 3 ZOPK

Jelikož zákon o ochraně přírody a krajiny vymezuje opravdu veliké množství přestupků, v této části bezmála 20 skutkových podstat různých přestupků, vymezení si pouze některé z nich. V oblasti přestupků FO máme tři odstavce, kdy třetí z nich zakotvuje nejprísněji trestané přestupky. Paradoxně je právě v této části zakotveno nejvíce skutkových podstat přestupků, tj. 18.

V návaznosti na výše zmíněný přestupek dle odst. 1 písm. a), *spáchaný nedovoleným měněním dochovaného stavu památného stromu* nám zákon upravuje i přísněji trestaný přestupek, pokud se někdo dopustí protiprávního jednání dle § 87 odst. 3 písm. a) tak, že poškodí nebo zničí památný strom nebo zvláště chráněné území či jeho část. Nejen zde, ale i u všech ostatních přestupků podle odst. 3) je možnost uložit pokutu až do výše 100.000,- Kč, popř. dvojnásobek, jestliže bude skutek spáchán na území zvláště chráněného území.

Dále si popíšeme přestupek dle písm. d), který stanoví, že přestupku se FO dopustí tím, že pokácí bez povolení nebo závažně poškodí skupinu dřevin rostoucích mimo les. I zde existuje judikatura, a to v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. března 2007, který poukazuje na střet přestupku a trestného činu, kdy byl stěžovatel uznán vinným trestním příkazem okresního soudu ze dne 24.9.2004 za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1,2 a § 9 odst. 2 TZ a zároveň mu byla uložena pouta za přestupek dle § 87 odst. 3 písm. d) ZOPK. Přestupku se dopustil tak, že bez povolení orgánů ochrany přírody pokácel 5 kusů jasanů, rostoucích mimo les, za což mu byla uložena pokuta ve výši 20.000,- Kč. Nejen, že jasanů pokácel, čímž se dopustil přestupku, ale tyto dřeviny poté užil jako palivo, tzn. provedl neoprávněnou těžbu dřeva ve svůj prospěch na cizích pozemcích.

Zde si dovolím citovat výrok NSS, který uvádí, že *„v případě pokácení skupiny dřevin rostoucích mimo les bez povolení orgánů ochrany přírody a následného odcizení dřevní hmoty se nejedná o totožnost skutku, protože nejde*

---

⁹⁸ Ustanovení § 87 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-12]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

ani o totožnost jednání, ani o totožnost následků. “ Toto tvrzení nám poukazuje na skutečnost, že zde stojí společenský zájem na ochraně přírody a krajiny na straně jedné a na straně druhé (jakožto objekt trestného činu) se nachází společenský zájem na ochraně majetku. Potrestání protiprávního jednání jak v trestním, tak v přestupkovém řízení se jeví jako vhodné, jelikož tímto směřujeme jak k ochraně společenského zájmu v ochraně přírody a krajiny, tak i k ochraně majetku.⁹⁹

Jako další přestupek, který si uvedeme je přestupek dle písm. h) nedodržení omezení či zákaz činnosti vyslovený podle § 66. Jak si můžeme všimnout, tak ústřední význam zde představuje ustanovení § 66 ZOPK.¹⁰⁰ Toto ustanovení je považováno za jeden z nejsilnějších nástrojů právní ochrany přírody, protože novodobá společnost chápe obecně životní prostředí za jednu z nejvyšších hodnot, kterou je nutné chránit.

Dále známe přestupek v podobě *nedovoleného sbírání nebo poškozování zvláště chráněných nerostů, nedovolené obchodování s jedinci druhů, jejichž obchod je omezen nebo dokonce zakázán podle mezinárodních úmluv, nebo také porušování podmínek stanovených k ochraně přechodně chráněných ploch.*¹⁰¹

Můžeme si uvést i některý z nově přidaných přestupků, odkazujíc na nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1143/2014, a to úmyslné porušení některých ze zákazů podle čl. 7 odst. 1 předmětného nařízení. Zmiňovaný čl. 7 odst. 1 zakotvuje, jaké činnosti nesmějí být záměrně uskutečňovány s invazními nepůvodními druhy, které mají významný dopad na Unii.

Jedná se o zákaz:

- a) přivážet na území Unie,
- b) držet,
- c) chovat,
- d) přepravovat
- e) uvádět na trh,
- f) využívat či vyměňovat,

---

⁹⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. října 2006, č. j. 3 Ca 3/2005-46. Srov. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. března 2007, č. j. 7 As 6/2006-65 – viz II.C.159, str. 98.

¹⁰⁰ *Orgán ochrany přírody je oprávněn stanovit fyzickým a právnickým osobám podmínky pro výkon činnosti, která by mohla způsobit nedovolenou změnu obecně nebo zvláště chráněných částí přírody, popřípadě takovou činnost zakázat*

¹⁰¹ Ustanovení § 87 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

- g) nechat rozmnožovat,
- h) pěstovat nebo kultivovat, a
- i) uvolňovat do životního prostředí.¹⁰²

V návaznosti na nařízení můžeme stanovit ještě jeden nově přidaný přešupek: *porušení podmínky povolení k využívání invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu nebo nepostupování podle pohotovostního plánu v případě úniku nebo rozšíření invazního nepůvodního druhu na unijním seznamu v rozporu s čl. 8 odst. 2 nebo 3 nařízení Evropského parlamentu nebo Rady (EU).*¹⁰³

4.2. Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob dle § 88 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Na rozdíl od přešupků fyzických osob, u právnických osob a podnikajících FO, evidujeme difference především ve výších horních hranic pokut. Formální problematika přešupků PO a podnikajících FO je založena na stejném principu jako přešupky FO dle předcházejícího paragrafu. Jak u § 87, tak i u § 88, následující odstavec po odstavcích zabývajících se skutkovými podstatami přešupků, vždy hovoří o výších pokut, jenž lze za přešupek uložit. U přešupků, které jsou uvedeny v odstavci 1 lez uložit pokutu až do výše 1.000.000,- Kč, pokud přešupek bude kvalifikován podle odstavce 2, pokuta se může vyšplhat až na 2.000.000,- Kč. Jak si tedy můžeme povšimnout, výše možných pokut jsou v podstatně vyšším měřítku, nežli u fyzických osob.

U přešupků právnických osob a podnikajících osob fyzických evidujeme pouze dva odstavce, týkající se přešupků. Opět musím zmínit, že přešupků v těchto dvou odstavcích je uvedeno opravdu spousta, proto ve své práci vymezím pouze některé z nich.

4.2.1. Přestupky podle § 88 odst. 1 ZOPK

I v této části zákona, zákonodárce použil stejný způsob vymezení jednotlivých přešupků, kdy v odstavci jedna se nacházejí méně přísně trestané přešupky a odstavec dva už vymezuje přešupky, které jsou závažnější a jsou za ně

---

¹⁰² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 ze dne 22. října 2014, o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů, čl. 7 odst. 1 písm. a) - h).

¹⁰³ Ustanovení § 87 Zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-13]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

ukládány vyšší pokuty. Odstavec jedna zakotvuje 19 přestupků, klasifikovaných jako mírněji trestané, kterých se může dopustit PO, nebo podnikající FO.

Začneme u přestupku dle písm. c) *poškození nebo zničení bez povolení dřeviny nebo skupiny dřevin rostoucích mimo les*. A jelikož je tento přestupek často spojován s přestupkem dle písm. e) *usmrcování nebo chování ptáků s výjimkou těch, kteří mohou být loveni, nebo zvláště chráněných živočichů bez povolení, anebo jiný nedovolený zásah do jejich přirozeného vývoje*, prostřednictvím judikatury navážu i na tento.

Případ, který si zde shrneme, se dopracoval až ke kasační stížnosti u NSS. V postavení žalobce zde vystupuje Ředitelství silnic a dálnic a na druhé straně sporu (jakožto žalovaný) MŽP. Celý případ je založen na tom, že ČIŽP uložila žalobci (v kasační stížnosti stěžovateli) pokutu ve výši 200.000,- Kč, za dva přestupky. Prvního z nich, tj. přestupku podle § 88 odst. 1 písm. c) se dopustil tím, že bez povolení prostřednictvím KNAP Praha, s. r. o. pokácel dvě lípy.

Druhého přestupku se dopustil pokácením sedmi stromů, čímž zasáhl do přirozeného vývoje dvou zvláště chráněných druhů (páchníka hnědého a kovařika rezavého). Stěžovatel použil veškeré opravné prostředky, až dospěl ke kasační stížnosti. Jak v předcházejících řízeních, tak i v řízení o kasační stížnosti použil stejnou argumentaci. V bodu jedna tvrdí, že nepotřeboval povolení ke kácení dřevin, neboť jednal ve stavu bezprostředního ohrožení života a zdraví (odkazujíc na § 8 odst. 4 ZOPK). Jeho už dříve zmíněný argument (v řízení o žalobě proti rozhodnutí u Městského soudu v Praze), byl založen na tom, že pokácení lip předcházely stížnosti od obyvatelů, že dřeviny samovolně padají. K druhému přestupku vyjádřil odpor odkazujíc na skutečnost, že není odpovědný za pokácení stromů, jelikož kácení fakticky nevykonal on, ale společnost KNAP Praha. Kasační stížnost byla dle § 110 odst. 1 SŘS zamítnuta jako nedůvodná. Soud shledal, že nebylo stěžovatelem prokázáno, že by stav stromů, které byly pokáceny, byl v takové míře poškození, že by se mohla využít výjimka dle § 8 odst. 4 ZOPK. K druhé námitce, která se týkala odpovědnosti se soud vyjádřil tak, že odpovědnost za přestupek lze dovést nejen u osoby, která zásah fakticky provedla, ale i u osoby, která k takovému zásahu dala podnět. V našem případě se jednalo o smlouvu o dílo

mezi ŘSD a společností KNAP Praha (v návaznosti na srov. rozsudek ze dne 30. 5. 2019, čj. 7 As 372/2018 - 40, body 19 a 20).¹⁰⁴

Pokutu dle tohoto ustanovení je možné uložit pouze v případě, že je spolehlivě prokázána osoba pachatele. Jestliže existuje pochybnost ohledně určení sankčně odpovědného subjektu, není přípustné pokutu uložit. O tomto Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 29. 1. 2004, č.j. 7 A 156/2000-54 o kterém už bylo hovořeno v kapitole Deliktní odpovědnosti.¹⁰⁵

Další přestupky, kterých se mohou dopustit právnické, nebo podnikající fyzické osoby jsou např.:

Dle písm. i) *provádění škodlivého zásahu do významného krajinného prvku bez souhlasu orgánů ochrany přírody.*

Dle písm. n) *vysazování či vysévání uměle vypěstovaných zvláště chráněných rostlin nebo vypouštění zvláště chráněných živočichů narozených a odchovaných v zajetí do volné přírody bez souhlasu orgánů ochrany přírody.*

Dle písm. q) *neprovedení přesunu bez povolení orgánu ochrany přírody nebo v rozporu s ním.*

Dle písm. s) *zavlečení, vysazení nebo šíření invazních nepůvodních druhů na unijním seznamu.*

4.2.2. Přestupky podle § 88 odst. 2 ZOPK

V druhém a také posledním odstavci jsou zakotveny přestupky, kterých se mohou dopustit právnické osoby a podnikající fyzické osoby. Tyto přestupky zákon považuje za více škodlivé přestupky, proto jsou i přísněji trestané. I zde je vymezena velká spousta přestupků, proto i zde budu postupovat shodně jako u předcházejících. Zmíním některé z přestupků a zaměřím se na judikaturu o nich pojednávající.

Některé přestupky dle zmíněného odstavce se shodují, nebo jsou podobné přestupkům FO, jako je např. přestupek dle písm. a) předmětného odstavce, *narušení krajinného rázu nesplněním povinností podle § 12 odst. 2* (shodující se

---

¹⁰⁴ Rozsudek NSS ze dne 15.2.2022, č. j. 10 As 486/2021-52

¹⁰⁵ LANGROVÁ, Veronika. *Přehled judikatury z oblasti životního prostředí*. Praha: ASPI, 2007. Přehledy judikatury (ASPI). ISBN 978-80-7357-252-5. s. 66-67

s § 87 odst. 2 písm. h), nebo také přestupek dle písm. b) *závažné poškození nebo zničení významného krajinného prvku* (shodující se s § 87 odst. 3 písm. m).¹⁰⁶

Také se pozastavíme u písm. g), které zakotvuje, že *přestupku se dopustí PO nebo podnikající FO tím, že neuvede poškozenou část přírody chráněnou podle tohoto zákona do původního stavu nebo nesplní opatření k nápravě podle § 86 či přiměřená nápravná opatření podle § 67 odst. 4*. Jak si můžeme povšimnout, samotné ustanovení o přestupku hovoří o § 86, který v této práci představuje klíčovou roli, jelikož pojednává o odpovědnosti na úseku ochrany přírody.

V kapitole deliktní odpovědnosti na úseku ochrany přírody a krajiny jsem uvedla případ žalobkyně, která výstavbou sportovního a rekreačního areálu, způsobila nevratnou biologickou přeměnu v okolí vodní plochy. Žalobkyni byla uložena povinnost provést náhradní opatření k nápravě, a jelikož žalobkyně náhradní opatření neprovedla, ČIŽP byla nucena vydat příkaz, kterým byla uložena pokuta ve výši 2.000.000,- Kč za přestupek dle § 88 odst. 2 písm. g) ZOPK. Jelikož se žalobkyně neustále domáhala své nevin, případ se dostal až k NSS, který se shodl, že podaná kasační stížnost není důvodná.¹⁰⁷

Jako poslední si zmíníme přestupek dle písm. k) *nedovolené obchodování s jedinci druhů, jejichž obchod je omezen nebo zakázán podle mezinárodních úmluv, nebo nedovolené vyvážení zvláště chráněných nerostů*; je-li naplněna skutková podstata přestupku podle zvláštního předpisu¹⁰⁸, toto ustanovení se nepoužije.¹⁰⁹

---

¹⁰⁶ Ustanovení § 88 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-3]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁰⁷ Ministerstvo životního prostředí [online]. Copsyright ©N [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/judikatura_v_pravu_zivotniho_prostredi/\\$FILE/OL_JUDIKATURA_20200610](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/judikatura_v_pravu_zivotniho_prostredi/$FILE/OL_JUDIKATURA_20200610). s. 37 – 39. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. ledna 2020, č. j. 6 As 264/2018 - 42

¹⁰⁸ Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

¹⁰⁹ Ustanovení § 88 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-13]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

5. Odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů

Jak už bylo zmíněno v předcházející kapitole, vedle pokuty lze uložit i odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů. Ovšem je nutné upozornit, že odebrání nedovoleně drženého jedince není důvodem pro upuštění od trestněprávní odpovědnosti či odpovědnosti za přestupek.¹¹⁰

V teorii docházelo k rozdílným názorům, zda-li se jedná o opatření k nápravě nebo správní trest. Zde musel zasáhnout NSS svým rozsudkem ze dne 24.7.2013, kde vymezil, že se opravdu jedná o druh sankce. V tomto případě se jednalo o spor mezi fyzickou osobou (J.Z.) v postavení žalobce, proti žalovanému: Ministerstvu životního prostředí. Předmětem sporu bylo odebrání 6 exemplářů kakadu palmových, u nichž žalobce neprokázal zákonný původ dle § 54 odst. 1 zákona č. 114/1992. Předmětní papoušci jsou považovány za nejpřísněji chráněný druh dle nařízení Komise (ES) č. 338/97. A jakýkoliv obchod s nimi by ohrozil přežití druhu. Z nalezených osmi papoušků nebyli 2 označeni vůbec, 3 byli označeni celistvými kroužky bez symbolů a tři exempláře byly označeny dělenými kroužky se symbolem. Protože jedinci nedisponovali řádným označením, které vyžaduje právní předpis, ČIŽP zahájila správní řízení o zabavení papoušků. Současně s tím byla žalobci doručena výzva k prokázání zákonného původu předmětných exemplářů. Následkem neprokázání původu exemplářů (tzn. neunesení důkazního břemena) je zabavení těchto exemplářů. Ačkoliv se stěžovatel bránil i kasační stížností u Nejvyššího správního soudu, po projednání všech námitek soud konstatoval, že jsou nedůvodné a kasační stížnost zamítl.¹¹¹

Problematiku odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů nám v zákoně popisuje ustanovení § 89 ZOPK. Které nejenže hovoří o jedincích, které je možné odebrat, ale také stanoví, že rozhodnutí o odebrání jedince zvláště chráněného druhu musí orgán ochrany přírody vyhotovit písemně, a to nejpozději do 15 dnů ode dne odebrání. Dále odkazuje na skutečnost, že vlastníkem odebrané věci se stává stát a vyzdvihuje fakt, že podstatné slovo zde má ČIŽP. Také je nutné zmínit, že zákon vytváří ochranu nejen rostlinám, nebo

---

¹¹⁰ STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost: právní stav k 1.1.2006*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-609-1.

¹¹¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 24. 7. 2013, č. j. 4 As 79/2013-43.

živočichům, kteří jsou označeni za zvláštní druh, ale také nerostům, které jsou taktéž vzácné nebo vědecky či kulturně hodnotné.¹¹²

Jelikož jsme se vymezení zvláště chráněných rostlin a živočichů věnovali již v kapitole přestupků, kde jsem vymezila všechny tři kategorie ohrožení. V této části se zaměříme na samotné oprávnění. Oprávněním odebrat takového jedince disponuje orgán ochrany přírody, v případě, že držitel zvláště chráněného jedince neprokáže původ.¹¹³

Zde si vymezíme, jak pojem zvláště chráněný druh definuje zákon. Jedná se o kategorii vybraných, vzácných nebo vědecky a kulturně významných druhů živočichů a rostlin, kterým poskytuje ochranu nejen ZOPK, ale také zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy (dále jen „zákon CITES“).¹¹⁴ Základní nástroj zvýšené ochrany zvláště chráněných druhů je zakotvený v § 54 ZOPK – prokázání původu. Ačkoliv v České republice disponujeme propracovanou právní ochranou zvláště chráněných druhů, ať už prostřednictvím zmíněného ZOPK, nebo zákona CITES, tak i Úmluvou CITES a s odkazem na související evropské předpisy, v praxi se objevují nemalé problémy v otázce prokazování legálního původu zvláště chráněných druhů.

Aby byla poskytnuta co nejdůslednější ochrana těchto druhů, zákon v ustanovení § 49 a § 50 ZOPK přímo stanoví tzv. *základní ochranné podmínky* zahrnující zákazy určitých aktivit, které by mohly představovat ohrožení.

V oblasti ochrany rostlin se jedná o zákazy činností, které by mohly zvláště chráněné rostliny zničit, poškodit či jinak negativně ovlivnit jejich přirozený vývoj.¹¹⁵ Dále je zakázáno takové rostliny držet pěstovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat nebo nabízet za účelem prodeje nebo výměny, tedy zákaz komerčního nakládání s nimi.¹¹⁶ V oblasti ochrany zvláště chráněných živočichů je zakázáno škodlivě zasahovat do jejich přirozeného vývoje, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrcovat. Dále je zakázáno sbírat, ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stádia nebo jimi užívaná sídla. V neposlední řadě je

---

¹¹² Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-13]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹¹³ Ustanovení § 89 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹¹⁴ Ustanovení § 48 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹¹⁵ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-229-0. s. 295.

¹¹⁶ Čl. 12 až 15 Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

zakázáno je držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny.¹¹⁷

Pro správný výklad zákon upřesňuje klíčové pojmy, které se pojí s problematikou zvláště chráněných druhů. Pod pojmem *usmrcení* si můžeme představit zbavení života živočicha jakýmkoliv způsobem. *Zničení* chápeme jako jakoukoliv formu likvidace rostliny vedoucí k jejímu zániku. *Zpracováním* rozumíme jakékoliv další nakládání s mrtvým tělem jedince či s rostlinou, popřípadě jejich částmi, směřující k dosažení dalšího účelu (většinou zpracování do formy výrobku či jako součást výrobku). *Dovoz či vývoz* komentáře vysvětlují jako jakýkoliv přesun živočichů nebo rostlin z území členských států EU.¹¹⁸

5.1. Prokázání původu

Jak už bylo řečeno výše, při provozování zákonem vyjmenovaných činností se zvláště chráněnými druhy, je veliký důraz kladen na prokázání původu takového druhu, čímž se zákonodárce zabývá poměrně rozsáhle v ustanovení § 54 ZOPK. Tento uvádí, že osoba, kterou vyzval příslušný orgán ochrany přírody a krajiny, musí prokázat zákonný původ. Jedná se například o povolení dovozu nebo povolení odebrání z přírody. Nejen, že daná osoba je povinna prokázat původ, ale na vyžádání orgánu musí prokázat i svou totožnost.

Povinnost prokazovat původ se pojí nejen se zvláště chráněnými živočichy, ale také s druhy živočichů, kteří podléhají režimu předpisů CITES a též i s dalšími druhy živočichů a rostlin chráněných podle mezinárodních úmluv. Povinnost prokázat původ se vztahuje jak na exempláře nabyté za účinnosti aktuálního znění § 54 ZOPK, ale i na exempláře, které byly nabyty za účinnosti předchozího znění předmětného paragrafu.¹¹⁹

Povinnost prokázat zákonný původ orgán ochrany přírody a krajiny, ukládá v podstatě všem osobám, jenž jakkoliv disponují s jedincem ohroženého druhu. Za prokázání zákonného původu můžeme považovat jako takový požadavek na

---

¹¹⁷ Ustanovení § 50 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹¹⁸ STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související: komentář*. Praha: Linde. ISBN 80-7201-512-5.

¹¹⁹ VOMÁČKA, V., KNOTEK, J., KONEČNÁ, M., HANÁK, J., DIENSTBIER, F., PRŮCHOVÁ, I.: *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 420. ISBN 978-80-7400-675-3.

prokázání skutečnosti, že daná osoba nabyla jedince v souladu s právními předpisy, takže lze mít důvodně za to, že jedinec nebyl odejmut z přírody nezákonně.¹²⁰

5.2. Odebrání

Pokud dojde ke zjištění (zde postačuje pouhá pochybnost), že je disponováno s jedincem, aniž by byl prokázán zákonný původ nebo dochází k nakládání s jedincem bez příslušného povolení orgánu ochrany přírody, jenž je zakázáno, na řadu přicházejí sankce a postihy. Sankce a postihy lze realizovat několika způsoby. Nezákonné zacházení s jedinci zvláště chráněných druhů může být postiženo nejen jako přestupek dle zmiňovaných ustanovení § 87 a 88 ZOPK, ale též jako trestný čin dle § 299 a § 300 TZ.¹²¹ Pro nás je ovšem důležité ustanovení § 89 ZOPK, kdy při nesplnění podmínek při nakládání se zvláště chráněným druhem, má orgán ochrany přírody a krajiny možnost tohoto jedince odebrat.¹²²

Významnou roli zde hraje i zákon č. 100/2004 Sb., zákon o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy).

Následující případ nám vysvětlí, jak velikou důležitost zde představuje správná a bezvadná identifikace jedince. Případ pojednává o odebrání želv, kdy proti sobě stojí FO (žalobce) a MŽP (v postavení žalovaného). Dne 23. 4. 2002 oblastní inspektorát, České inspekce životního prostředí, se sídlem v Hradci Králové rozhodl na základě § 89 odst. 1 ZOPK o odebrání 16 exemplářů želvy zelenavé, pro porušení ustanovení § 54 odst. 1 tohoto zákona, na výzvu příslušného orgánu neprokázal původ těchto exemplářů. Na základě rozhodnutí orgánu, v souladu s § 89 odst. 3 byly exempláře odebrány a prohlášeny za vlastnictví státu. Důvodem odebrání bylo zjištění správního orgánu, že identifikační fotografie na registračních listech 16 exemplářů želv neodpovídají exemplářům, které byly předmětem kontroly. Žalobce se v odvolání proti rozhodnutí správního orgánu bránil tím, že fotografie exemplářů jsou 3 - 4 roky staré a u želv je zcela běžné, že v průběhu jejich vývoje se mění „kresba na krunýři“, která se odráží od stáří želv.

¹²⁰ VOMÁČKA, V., KNOTEK, J., KONEČNÁ, M., HANÁK, J., DIENSTBIER, F., PRŮCHOVÁ, I.: Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 418. ISBN 978-80-7400-675-3.

¹²¹ Ustanovení § 299 a § 300 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

¹²² Ustanovení § 89 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Tato skutečnost měla být prokázána znaleckým posudkem z oboru herpetologie. Odolání bylo MŽP zamítnuto, neboť žalobce namítaný důkaz prostřednictvím znaleckého posudku neprovedl. Potvrzení rozhodnutí správního orgánu I. stupně, bylo založeno na skutečnosti, že se na závěru kontroly předmětných želv shodlo šest pracovníků spadajících pod oblastní inspektorát Hradec Králové a Praha, ČIŽP. V žalobě, která doputovala k Vrchnímu soudu v Praze žalobce odkazuje na to, že rozhodnutí o zamítnutí odvolání bylo založeno pouze na subjektivním názoru šesti pracovníků ČIŽP, kteří navíc nebyli vůbec identifikováni.

Žalovaný v písemném vyjádření opět odkazoval na to, že žalobce neprokázal původ želv, tzn. neprokázal způsob jejich nabytí, proto mu nepřislušeno právo je držet a byly mu odebrány.¹²³

NSS, který věc přebral k rozhodnutí se usnesl na zrušení rozhodnutí žalovaného a vrácení věci k dalšímu řízení. NSS ve svém odůvodnění odkazoval na správní řád, který stanoví, že správní orgán má v odůvodnění uvést skutečnosti, které byly klíčové pro rozhodnutí, jakožto i úvahy, které ho provázely při hodnocení důkazů. Argumentace NSS odkazovala na skutečnost, že nebylo dostatečně prokázáno, že předmětné želvy nejsou identické se želvami, ohledně nichž může žalobce prokázat původ. Tzn. ke zrušení rozhodnutí Ministerstva životního prostředí došlo na základě nepřezkoumatelnosti tohoto rozhodnutí.¹²⁴

---

¹²³ Rozsudek (SJS) Nejvyšší správní soud - senát (ostatní) ze dne 06.11.2003 sp. zn. 5 A 128/2002 - 20 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-15]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹²⁴ Ustanovení § 68 Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-21]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

6. Orgány ochrany přírody v oblasti uplatňování odpovědnosti za přestupky

Státní správu v oblasti odpovědnosti za přestupky v ochraně přírody a krajiny obecně vykonávají jak orgány územní samosprávy (obecní úřad obce s rozšířenou působností), dále speciální správní úřady (Česká inspekce životního prostředí), tak i ústřední správní úřady, jako je Ministerstvo životního prostředí. Problematiku orgánů ochrany přírody obecně upravuje § 75 ZOPK, který vytyčuje všechny orgány působící na úseku ochrany přírody. V oblasti odpovědnosti za přestupky však vystupují pouze některé z nich.¹²⁵

6.1. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Ustanovení § 77 zakotvuje mnoho kompetencí, kterými v oblasti ochrany přírody a krajiny disponují obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Prvně musíme stanovit, co si pod takovou obcí máme představit. Obcí s rozšířenou působností je taková obec, která vykonává přenesenou působnost v rozsahu, který mu je svěřen zvláštními zákony.¹²⁶ Zde si vybereme pouze takové kompetence, které zasahují do odpovědnosti za přestupky.

V souvislosti s první kompetencí můžeme poukázat na předchozí kapitolu. V případě pochybností má obecní úřad obce s rozšířenou působností právo vyzvat k prokázání zákonného původu zvláště chráněných rostlin či živočichů dle § 54 ZOPK. Souvisejíc s tímto ustanovením má obecní úřad pravomoc vyžadovat i prokázání totožnosti. U prokázání původu zůstaneme, protože další kompetencí, kterou disponují obecní úřady obcí s rozšířenou je vydávání osvědčení o tom, že se jedná o živočicha odchovaného v lidské péči. O takových osvědčeních má obecní úřad povinnost vést evidenci.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností má dále významné slovo v případě poškození, zničení nebo nedovoleného změnění části přírody dle § 86 odst. 1 ZOPK, kde právě příslušný obecní úřad rozhoduje o možnostech a podmínkách uvedení přírody či krajiny do původního stavu. Dále rozhoduje o ukládání přiměřených nápravných opatření, a především projednává přestupky

---

¹²⁵ Ustanovení § 75 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹²⁶ Ustanovení § 66 Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

jak fyzických, tak i právnických či podnikajících fyzických osob. V souvislosti s projednáváním přestupků má obecní úřad obce s rozšířenou působností také oprávnění ukládat pokuty.¹²⁷

6.2. Krajské úřady

Zrušením okresních úřadů došlo k přechodu prakticky veškerých kompetencí na úseku ochrany přírody krajským úřadům. Jak už bylo stanoveno výše, kontrolu zákonného původu zvláště chráněných rostlin a živočichů má na starosti obecní úřad obce s rozšířenou působností. V případě, kdy se přistupuje k samotnému odebrání nedovoleně drženého jedince zvláště chráněných rostlin, živočichů či ptáků, zde už nastupuje úřad krajský. Vedle obecních úřadu má i krajský úřad oprávnění zahájit řízení o přestupku.

6.3. Agentura ochrany přírody a krajiny

Dříve Agentura vystupovala jako organizační složka státu zřízená Ministerstvem životního prostředí. Dne 1. 1. 2015 ale došlo k nabytí účinnosti zákona č. 250/2014 Sb., o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o státní službě. Předmětný zákon postavil Agenturu do pozice správního úřadu jakožto orgán ochrany přírody. Platná právní úprava Agenturu označuje za speciální orgán ochrany přírody s celostátní působností. V současné době disponuje patnácti regionálními pracovišti, které jsou rozprostřené na celém území České republiky.

Agentura dále vystupuje v postavení odvolacího orgánu proti rozhodnutím orgánů obcí dle § 78 odst. 10 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.¹²⁸

6.4. Správy národních parků

Státní správu v oblasti ochrany přírody a krajiny na území národních parků vykonávají správy národních parků. V čele správ národních parku stojí vždy ředitel jmenovaný ministrem životního prostředí.

---

¹²⁷ Ustanovení § 77 Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-19]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹²⁸ JELÍNKOVÁ, Jitka. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Praktický komentář. ISBN 978-80-7676-021-9. s. 381-386

Správy národních parků mají oprávnění rozhodovat o možnostech a podmínkách uvedení do původního stavu, ukládat přiměřená náhradní opatření, rozhodovat o přestupcích fyzických osob, rozhodovat o přestupcích právnických a fyzických podnikajících osob, vybírat a vymáhat pokuty a odebrat nedovoleně držené jedince zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. To vše pouze v národních parcích a jejich ochranných pásmech. Dále Správa NP vystupuje v obvodu své územní působnosti v postavení odvolacího orgánu proti rozhodnutím orgánů obcí, dle již výše zmíněného § 78 odst. 10 ZOPK.¹²⁹

6.5. Česká inspekce životního prostředí

Inspekce byla zřízena roku 1991 zákonem ČNR č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí. Má postavení samostatné organizační složky státu zřízené Ministerstvem životního prostředí. Organizační struktura ČIŽP je založena na deseti oblastních inspektorátech, dvou pobočkách a ředitelství. Ředitele do své funkce jmenuje ministr spravedlnosti. ČIŽP se orientuje na několik složek. Mimo oddělení pro ochranu přírody a krajiny se zabývá také ochranou lesa či vod.¹³⁰

Ústřední rolí zde disponuje ČIŽP, kterou upravuje zákon v ustanovení § 80 ZOPK. ČIŽP dohlíží na dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí týkající se ochrany přírody a krajiny jejich adresáty. Zjišťuje a eviduje případy ohrožení a poškození přírody a krajiny. Vyhledává příčiny ohrožení přírody a osoby odpovědné za ohrožení či narušení přírody. Vedle obecních úřadů i ČIŽP má právo rozhodovat o podmínkách uvedení do původního stavu a ukládat povinnost provést přiměřené náhradní opatření. V neposlední řadě má ČIŽP právo odebírat nedovoleně držené jedince. Svou dozorčí činnost vykonává i vůči správním orgánům. Jestliže ještě nedošlo k poškození, nebo jinému narušení přírody a krajiny, ČIŽP má oprávnění v případech, kde eviduje hrozbu škody nařídít omezení, popřípadě zastavení škodlivé činnosti.

---

¹²⁹ *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright ©. [cit.20.03.2022] Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/ostatni_dokumenty_zvlaste_chranena_uzemi/\\$FILE/OZCHP-Prehled_kompetenci_podle_ZOPK_01012018-20200106.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/ostatni_dokumenty_zvlaste_chranena_uzemi/$FILE/OZCHP-Prehled_kompetenci_podle_ZOPK_01012018-20200106.pdf)

¹³⁰ Přehled činnosti ČIŽP a přehled kompetencí v jednotlivých složkách životního prostředí ČIŽP. *Úvodní stránka | ČIŽP* [online]. Copyright © [cit. 20.03.2022]. Dostupné z: <https://www.cizp.cz/cizp/prehled-cinnosti-cizp-a-prehled-kompetenci-v-jednotlivych-slozkach-zivotniho-prostredi>

Inspekce má dále oprávnění projednávat přestupky podle ZOPK, avšak pod podmínkou, že řízení o přestupku již nebylo zahájeno ze strany obecního úřadu obce s rozšířenou působností, krajského úřadu, Agentury, či správy národního parku.¹³¹

V obecné rovině inspekce disponuje mnoha kompetencemi zakotvenými v zákoně o ochraně přírody a krajiny. Řeší jak ochranu zeleně před poškozováním nebo nepovoleným kácením, chrání významné krajinné prvky a krajinný ráz v případech, kdy například hrozí riziko spáchání přestupku narozením krajinného rázu. V oblasti územní ochrany dohlíží na dodržování základních a speciálních podmínek obrany zvláště chráněných území. Jedná se např. o národní parky, kde dohlíží na dodržování návštěvního řádu návštěvníky takového parku. Jak už bylo zmíněno výše, zabývá se i ochranou zvláště chráněných druhů živočichů rostlin včetně jejich biotopů. A v neposlední řadě se věnuje i ochraně památných stromů a evropsky významných lokalit

V závěru tedy můžeme shrnout, že Česká inspekce životního prostředí vystupuje jako kontrolní, dozorčí a sankční orgán s celostátní působností.¹³²

6.6. Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí má postavení ústředního orgánu státní správy pro ochranu přírody a krajiny. Mezi jeho kompetence se řadí odpovědnost za přípravu prováděcích předpisů k zákonu o ochraně přírody a krajiny. Dále mu přísluší vrchní státní dozor v ochraně přírody, kdy podle ustanovení § 85 odst. 2 ZOPK vykonává dohled nad dodržováním rozhodnutí a plněním povinností, jenž vyplývají z předmětného zákona o ochraně přírody a krajiny.

Vystupuje jako odvolací orgán v případě, kdy přestupek spáchaný proti přírodě řeší ČIŽP v postavení prvostupňového orgánu. Odvolacím orgánem je i proti rozhodnutí vydaným orgánem kraje v přenesené působnosti či správou národního parku nebo Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. Dále vykonává

---

¹³¹ Ustanovení § 77 Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

¹³² Přehled činnosti ČIŽP a přehled kompetencí v jednotlivých složkách životního prostředí ČIŽP. *Úvodní stránka | ČIŽP* [online]. Copyright © [cit. 20.03.2022]. Dostupné z: <https://www.cizp.cz/cizp/prehled-cinnosti-cizp-a-prehled-kompetenci-v-jednotlivych-slozkach-zivotniho-prostredi>

dohled nad vydáváním a obsahem nařízení, které vydává AOPK. Pokud je nařízení v rozporu se zákonem, MŽP má povinnost Agenturu vyzvat ke zjednání nápravy.¹³³

6.7. Stráž přírody

Zcela zvláštní postavení na úseku ochrany přírody a krajiny má tzv. stráž přírody. Nezaujímá postavení orgánu státní správy či správního úřadu.

Jedná se o fyzické osoby, nejčastěji pracovníky orgánů ochrany přírody, ale není to podmínka. Mohou to být i jiné osoby bez jakéhokoli (nejčastěji pracovního) poměru k orgánu ochrany přírody. Základním předpokladem pro výkon takové stráže přírody je ovšem splnění několika podmínek, které stanoví sám zákon o ochraně přírody a krajiny. Ustanovení § 81 odst. 3 ZOPK stanoví, že stráž přírody může být ustanovena fyzická osoba, která:

- a) je občanem ČR,
- b) je starší 21 let,
- c) nebyla pravomocně odsouzena za úmyslný TČ,
- d) má způsobilost k právním úkonům,
- e) je zdravotně způsobilá,
- f) prokázala znalost práv a povinností stráže přírody,
- g) složila slib.¹³⁴

Po prokázání splnění všech zákonných podmínek je osoba jmenována do funkce strážce. Vedle významné pravomoci, kterou je ukládání a vybírání pokut v blokovém řízení má také pravomoc zadržet osobu ke zjištění totožnosti v případě, že takovou osobu sama stráž přírody přistihne při porušování právních předpisů. Stráž disponuje dalšími pravomoci, jak kontrolními, informačními, tak i výchovnými.¹³⁵

Posledním orgánem, který je také nutné alespoň okrajově zmínit jsou újezdní úřady. I újezdní úřady mají pravomoc zasahovat do činností, které již byly zmíněny výše (činnosti dle části osmé zákona o ochraně přírody a krajiny).

---

¹³³ Ustanovení § 78 odst. 7 Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-3-22]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹³⁴ Ustanovení § 81 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

¹³⁵ STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost: právní stav k 1.1.2006*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-609-1. s. 545-546

Avšak za takové podmínky, že například rozhodování o udělování přestupků na úseku ochrany přírody a krajiny, či vymáhání pokut za takové přestupky uložených mohou uskutečňovat pouze na území vojenských újezdů.¹³⁶

---

¹³⁶ *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Copyright ©. [cit.23.03.2022] Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/ostatni_dokumenty_zvlaste_chranena_uzemi/\\$FILE/OZCHP-Prehled_kompetenci_podle_ZOPK_01012018-20200106.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/ostatni_dokumenty_zvlaste_chranena_uzemi/$FILE/OZCHP-Prehled_kompetenci_podle_ZOPK_01012018-20200106.pdf)

Závěr

Ochrana přírody a krajiny je pro společnost velice důležitá. Moderní společnost se do ochrany rostlin a živočichů zapojuje celkem aktivně, ale přesto si myslím, že by ochrana měla směřovat do více oblastí. Stejně jako je důležitá ochrana rostlin a živočichů, měla by být důležitá i ochrana památných stromů, dřevin rostoucích mimo les, nebo třeba jeskyň. Nejen že se jedná o přírodní poklady, ale každý prvek ve světě plní i svou funkci. Funkce stromů patří k nejdůležitějším funkcím pro člověka. Pokud pomineme fakt, že jsou zdrojem kyslíku, plní i mnoho dalších funkcí, jako třeba jakousi ochranou půdy před poškozováním dešťovou vodou, nebo také skutečnost, že jsou zdrojem potravy pro různé živočichy. V neposlední řadě můžeme zmínit i estetické funkce přírody krajiny, které jsou také velice důležité.

Ovšem přesto, že si lidé uvědomují podstatu přírody, stále častěji se setkáváme se zásahy do krás přírody lidskou rukou. Důvodem zásahů je dle mého názoru malá informovanost o přestupcích, které zakotvuje zákon o ochraně přírody a krajiny. Je nutné, aby si společnost uvědomila, co přírodě a jejím součástem ubližuje a jaké chování k přírodě pro zachování přirozených funkcí je relevantní. Je důležité si uvědomit, že zásahy do přírody ubližujeme nejen sobě, ale i budoucím generacím. Vzhledem k faktu, že chyby páchané na přírodě jsou ve většině případů nenávratné, vymezení sankcí za narušení či poškození části přírody či krajiny je dle mého názoru žádoucí.

„Přestupky podle zákona o ochraně přírody“ jsou předmětem mé diplomové práce, protože jak už jsem zmínila výše, dle mého názoru je nezbytné, aby zásahy do přírody byly trestány. Klíčovým zákonem celé práce je zákon č. 114/1992 Sb., který problematiku přestupků upravuje v části osmé.

Cílem mé diplomové práce bylo provést analýzu přestupků proti přírodě a krajině dle předmětného zákona. Pomocí judikatury jsem se snažila co nejbližší nastínit jednotlivé přestupky.

Pro správné pochopení jednotlivých přestupků je nutné znát přesný význam některých pojmů. Proto jsem se v první části diplomové práce věnovala vymezení pojmů, kde jsem pomocí zákona definovala nejdůležitější pojmy pojící se s přestupky.

V druhé kapitole jsem se zabývala problematikou právní úpravy, kde jsem analyzovala zákon o ochraně přírody a krajiny se zaměřením na část osmou. Vedle zákona o ochraně přírody a krajiny jsem odkázala i na mezinárodní úmluvy, které s ochranou přírody a krajiny úzce souvisí. Zmíněna byla Ramsarská úmluva, Bonnská úmluva, Bernská či Pařížská.

Následující kapitolu jsem označila jako delikt ní odpovědnost na úseku ochrany přírody a krajiny. V této části se věnuji právní odpovědnosti za přestupky fyzické osoby, právnické osoby i podnikající fyzické osoby.

Čtvrtá kapitola se věnovala samotným přestupkům, kde jsem vymezila co nejvíce přestupků, kterých se může dopustit jak FO, PO, tak i podnikající FO. Přestupky jsou rozděleny dle míry škodlivosti do několika odstavců. Podle míry závažnosti působení na přírodu či její část jsou také odstupňovány pokuty a tresty za ně ukládané. Pro upřesnění problematiky je u některých přestupků odkázáno na judikaturu, která se daným přestupkem zabývala. Odkazy na judikaturu jsou v mé práci pojaty jako krátký popis a zhodnocení daného případu.

Další část popisuje odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů, které je považováno za možnou sankci. V této části bylo nutné nejprve představit, jak zákon definuje zvláště chráněný druh a jaké nakládání s jedincem zákon povoluje. Součástí je i pojednání o výjimkách ze zákazů u zvláště chráněných druhů.

Jelikož orgány ochrany přírody a krajiny představují důležitost nejen v části týkající se odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů, poslední kapitola práce je věnována právě jim. Zákon upravuje výčet orgánů působících v oblasti ochrany přírody a krajiny. Pro účely mé práce byly vybrány pouze takové orgány, které představují důležitost v oblasti uplatňování odpovědnosti za přestupky. Tato část se věnuje vymezení kompetencí, kterými disponují jednotlivé orgány (obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, Agentura ochrany přírody a krajiny, Správy národních parků, Česká inspekce životního prostředí, či Ministerstvo životního prostředí nebo Stráž přírody).

Pro vypracování diplomové práce jsem užila selektivní metodu, kde jsem z velkého množství přestupků vymezila pouze některé z nich.

Základními zdroji této práce jsou různé monografie, odborné časopisy, ale především zákony a judikatura. Velká část práce se opírá o komentáře k zákonu od významných autorů, které bych tu ráda zmínila. Jedná se o doc. JUDr. Vojtěcha Stejskala, Ph. D., doc. JUDr. Milana Damohorského, DrSc, doc. JUDr. Helenu Práškovou, CSc. a JUDr. RNDr. Jitku Jelínkovou, Ph.D.

Resumé

The topic of my Master thesis is Offenses according to the Nature and landscape protection Act. This topic is very extensive.

First chapter is about basic terms for example the most important term offence and the term important in the area of protection of nature and landscape. For example topic “significant landscape element” or “wild plant”.

This chapter leads us with basic regulations of the Nature and landscape protection Act.

Second chapter is about law regulation of the Nature and landscape protection Act. This chapter describes historical evolution of the Nature and landscape protection Act.

The basis of this chapter is analysis of the parts of particular parts of the Nature and landscape protection Act.

Third chapter is about Responsibility in the field of nature and landscape protection. Another chapter is about offenses according to the Nature and landscape protection Act. This chapter deals with offenses committed by natural persons, offenses committed by legal persons and last offenses committed by natural persons engaged in business.

Another chapter deals with the issue of removal of illegally kept individuals of specially protected species.

The last chapter is about nature and landscape protection authorities. This chapter contains the most important nature and landscape protection authorities.

The Master thesis is based on the analysis of the Nature and landscape protection Act. This thesis is based on the examples from the judicature.

Seznam použité literatury

Knižní literatura

- 1) STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-229-0.
- 2) JELÍNKOVÁ, Jitka a Svatava HAVELKOVÁ. *Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-839-9.
- 3) JELÍNKOVÁ, Jitka. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Praktický komentář. ISBN 978-80-7676-021-9.
- 4) KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-820-7.
- 5) MOLDAN, Bedřich. *Životní prostředí v globální perspektivě*. Karolinum. 2020. ISBN 978-80-246-4678-7.
- 6) PEKÁREK, Milan. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: /komentář/*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995. Právo a současnost. ISBN 80-85964-17-1.
- 7) SKLENIČKA, Petr.: *Základy krajinného plánování*. 2. vyd. Praha: Naděžda Skleničková, 2013.
- 8) MIKO, Ladislav.; BOROVIČKOVÁ, H. a kol.: *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007.
- 9) STEJSKAL, Vojtěch.: *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost: právní stav k 1. 1. 2006*. 1. vyd. Praha: Linde, 2006.
- 10) VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-675-3.
- 11) STEJSKAL, Vojtěch. *Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2012. ISBN 978-8087146-65-1.

- 12) STEJSKAL, Vojtěch a Zdeněk VERMOUZEK. *Ptáci & zákon, aneb, Právní příručka nejen pro ornitologa*. [Praha]: Česká společnost ornitologická, 2004. ISBN 80-902216-9-6.
- 13) DORST, Jean.: *Avant que Nature meure*. Delachaux et Niestlé S.A., Neuchatel (Switzerland), 1965.
- 14) DAMOHORSKÝ, Milan. a kol. *Právo životního prostředí*. Praha: C. H. Beck, 3. vydání, 2010, ISBN 978-80-7179-747-0.
- 15) PRÁŠKOVÁ, Hana. *Základy odpovědnosti za správní delikty*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-456-8.
- 16) PEKÁREK, Milan. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a předpisy související: komentované znění*. Brno: Masarykova univerzita, 2000. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-2376-7.
- 17) PRŮCHOVÁ, Ivana. *Aktuální otázky práva životního prostředí*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3629-x.
- 18) LANGROVÁ, Veronika. *Přehled judikatury z oblasti životního prostředí*. Praha: ASPI, 2007. Přehledy judikatury (ASPI). ISBN 978-80-7357-252-5.
- 19) STEJSKAL, Vojtěch. *Zákon o obchodování s ohroženými druhy a předpisy související: komentář*. Praha: Linde, ISBN 80-7201-512-5.
- 20) VOMÁČKA, V., KNOTEK, J., KONEČNÁ, M., HANÁK, J., DIENSTBIER, F., PRŮCHOVÁ, I.: *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 420. ISBN 978-80-7400-675-3.

Právní předpisy

- 1) Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- 2) Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- 3) Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- 4) Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

- 5) Zákon č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD
- 6) Zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody
- 7) Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi
- 8) Zákon č. 364/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů
- 9) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- 10) Zákon č. 182/1992 Sb., o Ústavním soudu
- 11) Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- 12) Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí
- 13) Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky
- 14) Sdělení č. 13/2005 Sb. m. s., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Evropské úmluvy o krajině
- 15) Vyhláška č. 316/2009 Sb., o držení živočichů dočasně nebo trvale neschopných přežít ve volné přírodě a o péči o tyto živočichy v záchranných stanicích
- 16) Vyhláška č. 667/2004 Sb., kterou se stanoví obsah a rozsah dokumentace jeskyní
- 17) Nařízení č. ZP12/2018, o vyhlášení přírodní památky a o stanovení jejích bližších ochranných podmínek
- 18) Vyhláška ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- 19) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014, o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů

- 20) SMĚRNICE RADY 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

Internetové zdroje

- 1) Správní řízení. AOPK ČR. Dostupné z: <https://www.ochranaprirody.cz/sta-tni-sprava/spravni-rizeni/>
- 2) Dvacet pět let zákona na ochranu přírody a krajiny. *Časopis Ochrana přírody*. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-nasi-prirody/dvacet-pet-let-zakona-na-ochranu-prirody-a-krajiny/>
- 1) Sněmovní tisk č.501/0 Vládní návrh zákona na změnu zákona č.114/1992 Sb. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=501&CT1=0>
- 3) Ducarme, Frédéric, Couvet, Denis. What does ‘nature’ mean? *Palgrave Communications* 6: 14. 2020. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41599-020-0390-y>
- 4) Evropská úmluva o krajině a důvodová zpráva. In *Tvář naší země - krajina domova: [sborník příspěvků ke konferenci konané ve dnech 21. - 23. února 2001 na Pražském hradě a v Průhonicích]. Svazek úvodní. 1. vyd. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB pro Českou komoru architektů, 2001*
- 5) Důvodová zpráva k zákonu č. 349/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 161/1999 Sb., kterým se vyhláší Národní park České Švýcarsko, a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1992&cz=114>
- 6) Národní parky – Ministerstvo životního prostředí. *Ministerstvo životního prostředí*. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/narodni_parky
- 7) Záchrané stanice Archiv – Záchrané stanice. *Úvodní stránka - Záchrané stanice*. Dostupné z: <https://www.zvirevnouzi.cz/zachranne-stanice/>
- 8) Představení tzv. protiinvazní novely zákona o ochraně přírody a krajiny. *Časopis Ochrana přírody*. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/predstaveni-tzv-protiinvazni-novely-zakona-o-ochrane-prirody-a-krajiny/>

- 9) Odpovědnost za přestupky – otázky hmotného práva. *Časopis Ochrana přírody*. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/odpovednost-za-prestupky-otazky-hmotneho-prava/>
- 10) Odpovědnost za správní delikty a trestné činy. *Časopis Ochrana přírody*. Dostupné z: <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/odpovednost-za-spravni-delikty-a-trestne-ciny/>
- 11) Josef Uherka. Horyinfo.cz. Dostupné online z: <http://www.horyinfo.cz/view.php?cislocclanku=2007070004&nazevclanku=dejme-jim-jejich-mg>
- 12) Ministerstvo životního prostředí. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/judikatura_v_pravu_zivotniho_prostredi/\\$FILE/OL_JUDIKATURA_20200610](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/judikatura_v_pravu_zivotniho_prostredi/$FILE/OL_JUDIKATURA_20200610)
- 13) *Ministerstvo životního prostředí*. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/ostatni_dokumenty_zvlaste_chranena_uzemi/\\$FILE/OZC_HP-Prehled_kompetenci_podle_ZOPK_01012018-20200106.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/ostatni_dokumenty_zvlaste_chranena_uzemi/$FILE/OZC_HP-Prehled_kompetenci_podle_ZOPK_01012018-20200106.pdf)
- 14) Přehled činnosti ČIŽP a přehled kompetencí v jednotlivých složkách životního prostředí ČIŽP. *Úvodní stránka | ČIŽP*. Dostupné z: <https://www.cizp.cz/cizp/prehled-cinnosti-cizp-a-prehled-kompetenci-v-jednotlivych-slozkach-zivotniho-prostredi>
- 15) Důvodová zpráva k zákonu č. 364/2021 Sb., změna některých zákonů v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie v oblasti invazních nepůvodních druhů. PS, rok: 2020, (tisk č. 731/0). Dostupné z: www.aspi.cz

Judikatura

- 1) Srov. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11.6.2018, sp. Zn. II. ÚS 1152/17.
- 2) Rozhodnutí NSS 1 As 87/2010-108
- 3) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. ledna 2020, č. j. 6 As 264/2018 - 42
- 4) Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. 12. 1998, sp. zn. 30 Ca 131/98
- 5) Nález (ÚS) Ústavní soud - plénum ze dne 08.07.2010 sp. zn. Pl. ÚS 8/08
- 6) Usnesení Ústavního soudu III. ÚS 3871/14 ze dne 2.4.2015

- 7) Rozsudek NSS ze dne 31.5.2017, č. j. 8 As 17/2007-135 1338/2007 Sb. NSS
- 8) Srov. Rozsudek NSS ze dne 29. 1. 2004, č. j. 7 A 156/2000-54 (664/2005 Sb. NSS)
- 9) Rozsudek MS v Praze ze dne 27. 4. 2004, sp. zn. 8 Ca 90/2005
- 10) Rozsudek (SJS) Nejvyšší správní soud - senát (ostatní) ze dne 25.10.2018 sp. zn. 10 As 166/2018
- 11) Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. listopadu 2007, č. j. 2 Ca 13/2007-26
- 12) Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. října 2006, č. j. 3 Ca 3/2005-46
- 13) Srov. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. března 2007, č. j. 7 As 6/2006-65 – viz II.C.159
- 14) Rozsudek NSS ze dne 15.2.2022, č. j. 10 As 486/2021-52
- 15) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 24. 7. 2013, č. j. 4 As 79/2013-43
- 16) Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3343/2016 Sb.
- 17) Rozsudek (SJS) Nejvyšší správní soud - senát (ostatní) ze dne 06.11.2003 sp. zn. 5 A 128/2002 - 20
- 18) Rozsudek (SJS) Nejvyšší správní soud - senát (ostatní) ze dne 07.02.2018 sp. zn. 6 As 250/2017 - 27